

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater samt att lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen och lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet ändras. Samtidigt ska lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet upphävas.

Syftet med propositionen är att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om informationsutbyte mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter.

Syftet med den föreslagna lagen om informationsutbyte är att fastställa tydliga, gemensamma och enhetliga regler i avsikt att säkerställa likvärdig tillgång till information för de brottsbekämpande myndigheterna i de olika medlemsstaterna. Lagen innehåller bestämmelser om införande av ett enda elektroniskt ärendehanteringssystem för informationsutbytet och bestämmelser om att den nätapplikation för säkert informationsutbyte som förvaltas av Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning Europol ska fastställas som standardkanal vid informationsutbytet. Förslaget medför inga nya befogenheter för de brottsbekämpande myndigheterna.

I de övriga lagarna införs tekniska ändringar som följer av den nya lagen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft i huvudsak den 1 december 2024.

INNEHÅLL

MOTIVERING.....	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll.....	4
3 Nuläge och bedömning av nuläget	10
4 Förslagen och deras konsekvenser	14
4.1 De viktigaste förslagen	14
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna.....	17
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	17
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	20
4.2.3 Samhälleliga konsekvenser.....	21
4.2.4 Konsekvenser för informationshanteringen.....	21
4.2.5 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna	23
5 Alternativa handlingsvägar.....	25
5.1 Handlingsmodeller som planeras eller används i andra medlemsstater	25
6 Remissvar	28
6.1 Allmänna anmärkningar	28
7 Specialmotivering.....	33
7.1 Lagen om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater.....	33
7.2 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	49
7.3 Lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.....	49
7.4 Lagen om behandling av personuppgifter inom Gränsbevakningsväsendet	49
8 Ikraftträdande	49
9 Verkställighet och uppföljning.....	49
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning.....	50
LAGFÖRSLAG.....	55
1. Lag om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater.....	55
2. Lag om ändring av 25 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	63
3. Lag om ändring av 23 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.....	64
4. Lag om ändring av 35 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet.....	65
BILAGA.....	66
PARALLELLTEXTER.....	66
2. Lag om ändring av 25 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.....	66
3. Lag om ändring av 23 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen.....	67
4. Lag om ändring av 35 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet.....	68

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Beredningen av regeringens proposition beror på det nationella genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/977 om informationsutbyte mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och om upphävande av rådets rambeslut 2006/960/RIF, nedan *informationsutbytesdirektivet*. Informationsutbytesdirektivet antogs den 10 maj 2023.

Antagandet av direktivet föranleddes av att rådets tidigare rambeslut 2006/960/RIF om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater (nedan *det svenska rambeslutet*) inte har varit tillräckligt tydligt och inte säkerställt adekvata och snabba utbyten av relevant information mellan medlemsstaterna. För att bekämpa gränsöverskridande brottslighet effektivt förutsätts dock att behöriga brottsbekämpande myndigheter snabbt utbyter information och samarbetar operativt med varandra. Genom informationsutbytesdirektivet fastställs nu harmoniserade, tydliga och aktuella regler samt en standardkanal för informationsutbyte mellan medlemsstaterna för att förebygga och upptäcka brott.

1.2 Beredning

Beredningen av EU-rättsakten

Kommissionen antog den 8 december 2021 ett förslag ([COM\(2021\) 782 final](#)) till direktiv med nya regler om informationsutbyte mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter, som upphäver och ersätter rådets rambeslut 2006/960/RIF som reglerat ett förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén lämnade sitt yttrande ([COM\(2021\) 782 final – 2021/0411 \(COD\)](#)) om förslaget den 18 maj 2022. Europeiska datatillsynsmannen lämnade sitt [yttrande](#) om förslaget den 8 april 2022. Europaparlamentet framförde sin ståndpunkt till direktivförslaget vid den första behandlingen den 15 mars 2023 ([P9_TA\(2023\)0074](#)). Rådet godkände parlamentets ståndpunkt den 25 april 2023 ([Document ST_8638_2023_INIT](#)). Informationsutbytesdirektiv (EU) 2023/977 antogs den 10 maj 2023.

Nationellt behandlades förslaget i sektionen EU7 19–24 januari 2022. U-skrivelsen [U 8/2022 rd](#) överlämnades den 10 februari 2022. Grundlagsutskottets utlåtande om U-skrivelsen överlämnades den 10 mars 2022 ([GrUU 11/2022 rd](#)). Förvaltningsutskottets utlåtande om U-skrivelsen överlämnades den 1 april 2022 ([FvUU 9/2022 rd \(eduskunta.fi\)](#)). Stora utskottet godkände riksdagens ståndpunkt den 6 april 2022 StoURS 41/2022 rd. Utskottet omfattade statsrådets ståndpunkt i enlighet med specialutskottets utlåtanden.

Beredningen av propositionen

Inrikesministeriet tillsatte den 7 juni 2023 en tväradministrativ arbetsgrupp för perioden 15 juni 2023–12 december 2024 (VN/14183/2023). I arbetsgruppen ingick företrädare för inrikesministeriets polisavdelning, förvaltnings- och utvecklingsavdelning, enhet för nationell säkerhet, Gränsbevakningsväsendet, Tullen, Polisstyrelsen, centralkriminalpolisen och justitieministeriet. Arbetsgruppen har hört företrädare för finansministeriet och skyddspolisen.

Arbetsgruppen ska stödja beredningen av den nationella lagstiftning som förutsätts för att genomföra informationsutbytesdirektivet samt säkerställa den utveckling av resurstilldelningen som genomförandet av direktivet förutsätter. Polisens inledande utredning om den systemutveckling som informationsutbytesdirektivet förutsätter blev färdig i oktober 2023 och utlåtandeförfarandet enligt lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019, nedan *informationshanteringslagen*) om den inleddes den 31 oktober 2023. Inrikesministeriets utlåtande om polisens inledande utredning överlämnades den 30 oktober 2023 (VN/30478/2023-SM-2). Finansministeriets utlåtande enligt informationshanteringslagen överlämnades den 27 november 2023 (VN/30891/2023-VM-4). Inrikesministeriet och Polisstyrelsen diskuterade också separat med kommissionen om läget beträffande beredningen av den nationella lagstiftningen samt om systemutvecklingen och resurserna för den. Även den förpliktande tidsfristen för genomförandet av direktivet när det gäller den systemutveckling som informationsutbytesdirektivet förutsätter diskuterades separat med kommissionen. Kommissionen bekräftade då att den första tidsfristen för genomförandet gäller också den systemutveckling som informationsutbytesdirektivet förutsätter.

Förslaget var ute på remiss mellan den 7 mars och den 5 maj 2024.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten under adressen valtioneuvosto.fi/sv/projekt med identifieringskod SM029:00/2023.

2 EU-rättsaktens målsättning och huvudsakliga innehåll

2.1 Informationsutbytesdirektivets syften

Det huvudsakliga syftet med informationsutbytesdirektivet, som genomförs genom lagförslaget, är att harmonisera reglerna om informationsutbyte. Enligt kommissionen är det tidigare svenska rambeslutet inte tillräckligt tydligt och har inte förmått säkerställa adekvata och snabba utbyten av relevant information mellan medlemsstaterna för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet. Lagförslaget utgör en heltäckande nationell rättslig ram som säkerställer att de behöriga brottsbekämpande myndigheterna kan förebygga, avslöja och utreda brott effektivare.

Informationsutbytesdirektivets mål har varit att fastställa tydliga och harmoniserade regler för att underlätta och säkerställa adekvata och snabba informationsutbyten mellan behöriga brottsbekämpande myndigheter i olika medlemsstater, och göra det möjligt för de behöriga brottsbekämpande myndigheterna att anpassa sig till den snabbt föränderliga karaktären hos den framväxande organiserade brottsligheten, inklusive i samband med globaliseringen och digitaliseringen av samhället. Kommissionen ansåg att dessa mål inte kunde uppnås enbart genom medlemsstaternas nationella åtgärder. Enligt kommissionen var det bättre att utarbeta gemensamma regler om informationsutbyte på unionsnivå. I informationsutbytesdirektivet fastställs det regler om i synnerhet framställningar om information som översänds till de enda kontaktpunkter som medlemsstaterna inrättat eller utnämnt, i synnerhet om innehållet i sådana framställningar, tillhandahållande av information enligt sådana framställningar, de enda kontaktpunkternas arbetsspråk, obligatoriska tidsfrister för att tillhandahålla begärd information och skäl till avslag på sådana framställningar. I informationsutbytesdirektivet regleras en medlemsstats tillhandahållande av relevant information på eget initiativ till den enda kontaktpunkten eller de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i en annan medlemsstat, särskilt i vilka situationer och hur sådan information ska tillhandahållas. En viktig del av direktivet utgörs av bestämmelser om varje medlemsstats enda kontaktpunkt, vilka gäller inrättandet eller utnämningen av, organisationen och uppgifterna för, sammansättningen av och förmågorna hos varje medlemsstats enda kontaktpunkt, däribland om inrättande och drift av ett

enda elektroniskt ärendehanteringssystem för fullgörandet av deras uppgifter enligt informationsutbytesdirektivet.

Reglerna om en enda kontaktpunkt grundar sig på behovet av att förenkla, underlätta och bättre hantera informationsflödet mellan medlemsstaterna. De enda kontaktpunkterna bör särskilt bidra till att minska de hinder för informationsflödena som uppstår på grund av fragmenteringen av de sätt på vilka de behöriga brottsbekämpande myndigheterna kommunicerar med varandra, till följd av det ökande behovet av att tillsammans bekämpa gränsöverskridande brottslighet såsom narkotikahandel, it-brottslighet, människohandel och terrorism (skäl 27 i informationsutbytesdirektivets ingress).

I informationsutbytesdirektivet föreskrivs det också om en standardkanal för kommunikation (Europols nätapplikation Siena), som ska användas för alla informationsutbyten enligt detta direktiv och den information som enda kontaktpunkter ska tillhandahållas vad gäller informationsutbyten direkt mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna. Dessa bestämmelser åtgärdar problemet med den växande användningen av kommunikationskanaler för överföring av information om brottsbekämpning mellan medlemsstater, eftersom det hindrar att sådan information utbyts på ett adekvat och snabbt sätt och ökar riskerna vad gäller säkerheten för personuppgifter (skäl 26 i informationsutbytesdirektivets ingress).

Genom informationsutbytesdirektivet upphävs det svenska ramdirektivet som reglerat ett förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna samt artiklarna 39 och 46 i Schengenavtalet, vilka har satts i kraft genom lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i slutakten till anslutningsavtalet (1548/2001).

Det centrala innehållet i informationsutbytesdirektivet

Artikel 1 i informationsutbytesdirektivet gäller dess innehåll och tillämpningsområde. I informationsutbytesdirektivet fastställs harmoniserade regler för adekvat och snabbt informationsutbyte mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna för att förebygga, avslöja eller utreda brott. Enligt artikel 1.2 ska informationsutbytesdirektivet inte tillämpas på informationsutbyten mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i syfte att förebygga, upptäcka eller utreda brott som regleras specifikt genom andra unionsrättsakter. Utan att det påverkar deras skyldigheter enligt detta direktiv eller andra unionsrättsakter får medlemsstaterna anta eller bibehålla bestämmelser som ytterligare underlättar informationsutbyte med de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i andra medlemsstater i syfte att förebygga, upptäcka eller utreda brott, bland annat genom bilaterala eller multilaterala överenskommelser. Artikel 1.1 och 1.2 förutsätter genomförande.

I artikel 1.3 i informationsutbytesdirektivet föreskrivs det också vad informationsutbytesdirektivet inte ålägger medlemsstaterna någon skyldighet till. Att erhålla information genom tvångsåtgärder ställs utanför informationsutbytesdirektivets och genomförandelagens tillämpningsområde. Däremot kan information som erhållits genom tvångsåtgärder och som är tillgänglig för den behöriga myndigheten vara föremål för informationsutbyte enligt den föreslagna lagen.

Utanför informationsutbytesdirektivet ställs också att lagra information enbart i syfte att tillhandahålla de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i en annan medlemsstat informationen i fråga och att tillhandahålla de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i en annan medlemsstat information som ska användas som bevisning i rättsliga förfaranden. I artikel

1.3 b i informationsutbytesdirektivet konstateras i fråga om lagring av information att informationsutbytesdirektivet inte ålägger medlemsstaterna någon skyldighet att lagra information i syfte att tillhandahålla de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat informationen i fråga. Bestämmelser om tillhandahållande de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat information som ska användas som bevisning i rättsliga förfaranden ingår i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området samt i lagen om genomförande av direktivet om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (430/2017). Artikel 1.3 förutsätter inte separat genomförande genom nationell lag. I den första meningen i artikel 1.4 i informationsutbytesdirektivet konstateras uttryckligen att informationsutbytesdirektivet medför inte någon rättighet att använda den information som tillhandahållits i enlighet med detta direktiv som bevisning i rättsliga förfaranden. Denna punkt förutsätter inte nationellt genomförande.

I artikel 1.4 andra meningen i informationsutbytesdirektivet konstateras däremot att den medlemsstat som tillhandahåller informationen får godkänna att den används som bevisning i rättsliga förfaranden. I skäl 14 i informationsutbytesdirektivets ingress klarläggs innehållet i artikel 1.4. I skälet konstateras att informationsutbytesdirektivet avser inte tillhandahållande och användning av information som bevisning i rättsliga förfaranden. Informationsutbytesdirektivet påverkar inte unionsrättsakter om bevisning, såsom Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området, en Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska utlämnandeorder och bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden och för verkställigheten av frihetsstraff till följd av straffrättsliga förfaranden och ett Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställande av harmoniserade regler om utseende av utsedda inrättningar och utseende av rättsliga företrädare för insamling av elektronisk bevisning i straffrättsliga förfaranden. I skälet klarläggs vidare att medlemsstater som tillhandahåller information enligt informationsutbytesdirektivet, även om de inte är skyldiga att göra det enligt informationsutbytesdirektivet, bör ha rätt att, vid tidpunkten för tillhandahållandet av informationen eller därefter, godkänna att informationen används som bevisning i rättsliga förfaranden, inbegripet, vid behov, enligt nationell rätt, genom att använda gällande instrument för rättsligt samarbete mellan medlemsstaterna.

Artikel 2 i informationsutbytesdirektivet innehåller flera definitioner i punkterna 1–8, vilka omfattar: behörig myndighet, utnämnd brottsbekämpande myndighet, allvarligt brott, information, tillgänglig information, direkt tillgänglig information, indirekt tillgänglig information och personuppgifter. Artikel 2 förutsätter genomförande.

Artikel 3 i informationsutbytesdirektivet innehåller principer för informationsutbyte, som varje medlemsstat ska säkerställa i samband med informationsutbyten enligt direktivet. Enligt artikel 3 är dessa principen om tillgänglighet, principen om likvärdig tillgång, principen om konfidentialitet, principen om äganderätt till uppgifter samt principen om uppgifterna tillförlitlighet. Artikel 3 förutsätter genomförande.

Artikel 4 i informationsutbytesdirektivet gäller framställningar om information till enda kontaktpunkter. I punkt 1 föreskrivs att en förteckning över de utnämnda brottsbekämpande myndigheterna och senare ändringar i förteckningen ska översändas till kommissionen. Detta stycke förutsätter inte genomförande. I samma punkt föreskrivs också att en kopia på en framställan om information ska skickas till den nationella enda kontaktpunkten. Detta stycke förutsätter genomförande.

Artikel 4.2 i informationsutbytesdirektivet innehåller en möjlighet till nationellt handlingsutrymme att föreskriva om undantag från skyldigheten att skicka en kopia. Handlingsutrymme beträffande översändandet av en kopia ingår i flera artiklar i direktivet. Undantagen uppräknas uttömmande. Medlemsstaterna får tillåta att en kopia inte skickas om det skulle äventyra något eller flera av följande: a) En pågående, mycket känslig utredning för vilken informationsbehandlingen kräver en lämplig konfidentialitetsnivå. b) Terrorismärenden som inte inbegriper nöd- eller krishanteringssituationer. c) En enskild persons säkerhet.

I artikel 4.3 i informationsutbytesdirektivet anges villkor för de grunder på vilka en framställan om information kan översändas till den enda kontaktpunkten i en annan medlemsstat. Till dessa grunder hör nödvändighet och proportionalitet för att uppnå ändamålet med direktivet samt att informationen finns tillgänglig för den andra medlemsstaten. Punkten förutsätter genomförande.

I artikel 4.4 i informationsutbytesdirektivet föreskrivs om kriterier för brådskande framställningar om information (a–d). Denna punkt förutsätter genomförande.

Artikel 4.5 i informationsutbytesdirektivet gäller det obligatoriska minimiinnehållet i framställningar om information (a–f). Punkten förutsätter genomförande.

Artikel 4.6 i informationsutbytesdirektivet gäller det språk på vilken en framställan om information översänds till den enda kontaktpunkten i en annan medlemsstat. Finlands enda kontaktpunkt godkänner finska, svenska och engelska. Engelska ingår i de andra medlemsstaternas enda kontaktpunkter språkförteckning enligt artikel 11 i direktivet. Punkten förutsätter inte genomförande.

Artikel 5 i informationsutbytesdirektivet gäller tillhandahållande av information enligt framställan till enda kontaktpunkter. I punkt 1 föreskrivs om obligatoriska tidsfrister. Punkten måste genomföras.

Punkt 2 hänför sig till rättsligt tillstånd enligt artikel 9 i informationsutbytesdirektivet, där det föreskrivs om rättsligt tillstånd som den nationella rätten kräver för tillhandahållande av information. I finsk lagstiftning krävs inte tillstånd av domstol för informationsutbyte enligt informationsutbytesdirektivet, så punkten förutsätter inte genomförande.

Artikel 5.3 första stycket i informationsutbytesdirektivet hänför sig till kravet på det språk på vilken information översänds. Stycket förutsätter inte genomförande. Artikel 5.3 andra stycket gäller översändande av en kopia på framställan om information. Stycket måste genomföras. Artikel 5.3 tredje stycket innehåller en möjlighet till nationellt handlingsutrymme att föreskriva om undantag från skyldigheten att skicka en kopia.

Artikel 6 i informationsutbytesdirektivet gäller avslag på framställningar om information. En framställan om information får enligt artikel 6.1 första stycket avslås endast på de grunder som uppräknas uttömmande i a–f. Bestämmelsen måste genomföras. I andra stycket i artikel föreskrivs det om aktsamhetsförpliktelse och i tredje stycket om vilken del av informationen avslag på framställningar om information gäller. Dessa stycken förutsätter inte genomförande.

Artikel 6.2 i informationsutbytesdirektivet gäller meddelande om avslag på framställan om information, med angivelse av skälen till avslaget. Punkten måste genomföras.

Artikel 6.3 första stycket i informationsutbytesdirektivet gäller begäran om klaggörelse eller specifikationer när det är fråga om avslag på framställningar om information. Artikelns andra

stycke anger att tidsfristerna ska upphöra att löpa från och med den tidpunkt då en begäran om klargörande eller specifikationer har mottagits. Stycket måste genomföras.

Artikel 6.4 i informationsutbytesdirektivet gäller det språk på vilket avslag på framställningar om information, skälen till sådana avslag, framställningar om klargörande eller specifikationer ska överföras. Punkten förutsätter inte genomförande.

Artikel 7 i informationsutbytesdirektivet gäller tillhandahållande av information på eget initiativ. I punkt 1 föreskrivs det om medlemsstaternas överlämnande av information på eget initiativ, om det föreligger objektiva skäl att anta att sådan information skulle kunna vara relevant för de andra medlemsstaterna i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott. I punkten ingår nationellt handlingsutrymme.

I artikel 7.2 i informationsutbytesdirektivet föreskrivs om skyldighet att tillhandahålla information, om sådan information skulle kunna vara relevant för dessa andra medlemsstater i syfte att förebygga, upptäcka eller utreda allvarliga brott. Ingen sådan skyldighet ska dock föreligga om det är fråga om uppgifter enligt artikel 6.1 c (avslag som gäller rättsligt tillstånd) eller uppgifter enligt artikel 6.1 f (det föreligger objektiva skäl till att anta att tillhandahållandet av den begärda informationen skulle i) strida mot eller skada den anmodade medlemsstatens väsentliga nationella säkerhetsintressen, ii) äventyra en positiv utgång av en pågående brottsutredning eller en enskild persons säkerhet, iii) i onödan skada en juridisk persons skyddade viktiga intressen). Punkten förutsätter genomförande.

I artikel 7.3 första stycket i informationsdirektivet föreskrivs om språkkrav när information tillhandahålls. Stycket förutsätter inte genomförande. I artikelns andra och tredje stycke föreskrivs om krav när en kopia skickas, och de måste genomföras.

Artikel 7.4 i informationsutbytesdirektivet innehåller möjlighet till nationellt handlingsutrymme att föreskriva om undantag från skyldigheten att skicka en kopia. Punkten förutsätter genomförande.

Artikel 8 i informationsutbytesdirektivet gäller informationsutbyte i enlighet med framställningar som översänds direkt till behöriga brottsbekämpande myndigheter. Punkterna 1–2 gäller skickande av en kopia av en framställan om information. Punkterna måste genomföras. Punkt 3 gäller möjlighet att föreskriva om undantag från skyldigheterna att skicka en kopia enligt punkterna 1–2. Punkterna förutsätter genomförande.

Artikel 9 i informationsutbytesdirektivet gäller förbud mot att kräva ett rättsligt tillstånd för att tillhandahålla den enda kontaktpunkten eller de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i andra medlemsstater information i enlighet med informationsutbytesdirektivet när inget sådant rättsligt tillstånd krävs enligt dess nationella rätt för att tillhandahålla liknande information inom den medlemsstaten. I punkterna 2–3 ställs villkor för situationer där det är möjligt att kräva ett rättsligt tillstånd. Artikelns förutsätter inte genomförande.

Artikel 10 i informationsutbytesdirektivet gäller ytterligare regler för information som utgörs av personuppgifter (a–c). Artikelns förutsätter inte genomförande.

Artikel 11 i informationsutbytesdirektivet gäller språkförteckningar. Artikelns förutsätter inte genomförande, utan förteckningen över språk tillhandahålls tillsammans med notifikationen.

Artikel 12 i informationsutbytesdirektivet gäller tillhandahållande av information till Europol i enlighet med informationsutbytesdirektivet. Enligt punkt 1 ska man i samband med

tillhandahållandet av information bedöma i enskilda fall och i enlighet med artikel 7.7 i förordning (EU) 2016/794 huruvida det är nödvändigt att skicka en kopia av framställan om information eller av den tillhandahållna informationen till Europol, i den mån den information som kommunikationen avser gäller brott som ingår i Europols mål enligt artikel 3 i Europolförordningen 2016/794. I punkt 2 förutsätts att när kopior skickas ska det säkerställas att Europol vederbörligen underrättas om ändamålet med informationsbehandlingen och eventuella begränsningar av denna behandling enligt artikel 19 i Europolförordningen. I punkten föreskrivs också att principen om äganderätt till uppgifter ska iakttas. Artikelns förutsätter genomförande.

Artikel 13 i informationsutbytesdirektivet gäller en säker kommunikationskanal, dvs. obligatorisk användning av Europols nätapplikation för säkert informationsutbyte (Siena) som standardkanal vid allt informationsutbyte enligt informationsutbytesdirektivet. I artikeln föreskrivs det uttömmande om de fall då undantag från användning av nätapplikationen Siena kan tillåtas. Punkterna 1–2 förutsätter genomförande. Punkt 3 om anslutning genom mobila enheter till nätapplikationen Siena förutsätter inte genomförande.

Artikel 14 i informationsutbytesdirektivet gäller inrättande eller utnämning av enda kontaktpunkter samt uppgifter och förmågor. Artikelns förutsätter genomförande. Punkt 4 som gäller meddelandeskyldighet förutsätter inte genomförande utan saken sköts i samband med notifikationen och vid behov senare via Finlands EU-representation.

Artikel 15 i informationsutbytesdirektivet gäller den enda kontaktpunktens organisation och sammansättning samt personalens utbildning. Punkterna 1 och 3 förutsätter genomförande.

Artikel 16 i informationsutbytesdirektivet gäller det enda ärendehanteringssystemet. Punkt 1 innehåller obligatoriska minimikrav på ärendehanteringssystemet (a–h). Av dessa måste a–c om uppgifter som ska registreras i systemet genomföras. Av dessa handlar d–f om systemutveckling (korskontroll, uppföljningar för att respektera tidsfristerna för att tillhandahålla begärd information samt interoperabilitet med Siena) i väsentlig mån om systemutveckling, och i och för sig brukar man inte föreskriva om systemutveckling i den nationella lagstiftningen på grund av den fortlöpande utvecklingsaspekt som hänför sig till systemutveckling. De utgör dock en viktig del av det enda elektroniska ärendehanteringssystemet och ingår i informationsutbytesdirektivets harmoniserande bestämmelser. Som sådana berör deras genomförande de nationella myndigheterna fullt ut, och genomförandeåtgärderna ska rapporteras som en del av notifikationen till kommissionen senast den 12 december 2024. Artikel 16.1 g–h måste genomföras.

Punkt 2 i samma artikel om informationssäkerhetskrav på ärendehanteringssystemet och riskhantering förutsätter inte genomförande, eftersom informationsutbytesdirektivets krav uppfylls genom redan gällande lagstiftning.

Punkterna 3–4 i samma artikel gäller villkoren och tidsfristerna för lagring av personuppgifter samt raderingen av personuppgifter. Punkterna måste genomföras.

Artikel 17 i informationsutbytesdirektivet gäller samarbete mellan enda kontaktpunkter. Artikelns förutsätter inte genomförande.

Artikel 18 i informationsutbytesdirektivet gäller årlig statistikskyldighet över informationsutbyten med andra medlemsstater enligt informationsutbytesdirektivet. Punkterna 1–2 förutsätter genomförande. Punkt 3 förutsätter inte genomförande, eftersom den gäller kommissionen.

Artikel 19 i informationsutbytesdirektivet gäller rapportering. Där åläggs kommissionen skyldigheter, så den förutsätter inte nationellt genomförande.

Artikel 20 i informationsutbytesdirektivet gäller ändringar av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet. Artikeln förutsätter inte nationellt genomförande.

Artikel 21 i informationsutbytesdirektivet gäller upphävande av det svenska rambeslutet. Artikeln förutsätter inte nationellt genomförande.

Artikel 22 i informationsutbytesdirektivet gäller införlivande av direktivet i den nationella lagstiftningen. Informationsutbytesdirektivets tidsfrister är bindande för de nationella myndigheterna så att de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa informationsutbytesdirektivet sätts i kraft inom tidsfristerna enligt informationsutbytesdirektivet.

Artikel 23 i informationsutbytesdirektivet gäller ikraftträdande och förutsätter inte nationellt genomförande.

3 Nuläge och bedömning av nuläget

Allmänna anmärkningar

Enligt U-skrivelsen (U 8/2022 rd) finns enligt EU:s brottsbekämpningsmyndighets, Europol, hotbilda-bedömning avseende grov och organiserad brottslighet 2021 (s.k. Socta) nästan 70 % av de organiserade kriminella grupperna representerade i fler än tre EU-medlemsstater. Dessa nätverk är verksamma på olika brottsområden, bl.a. narkotikahandel, egendomsbrott, människohandel och smuggling av illegala immigranter. Trots att de nationella myndigheterna ligger i frontlinjen i kampen mot den organiserade brottsligheten och terrorismen, är åtgärder på EU-nivå och globala partnerskap avgörande för att säkerställa ett effektivt samarbete och informations- och kunskapsutbyte.

De brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte stöds med olika verktyg på unionsnivå, t.ex. Schengens informationssystem (SIS), med vars hjälp man utbyter information om efterlysta och försvunna personer och föremål i realtid. Med stöd av Prümme-konventionen utbyter dessutom de behöriga myndigheterna biometriska uppgifter och uppgifter ur fordonsregister i syfte att förebygga och utreda brott. Det svenska rambeslutet kompletterade de ovannämnda verktygen. Med dess hjälp fastställdes övergripande regler för unionens brottsbekämpande myndigheters informations- och underrättelseutbyte, vilka innefattade t.ex. tidsfrister för informationsutbyte.

Kommissionen har dock bedömt att rambeslutet inte har förmått säkerställa en tillräcklig nivå på informationsutbytet på EU-nivå. Utvärderingar har visat att det svenska rambeslutet inte är tillräckligt tydligt och inte säkerställer adekvata och snabba utbyten av relevant information mellan medlemsstaterna. I Finland har lagen om genomförande av det svenska rambeslutet ansetts vara i kraft och tillämplig, även om den inte har åberopats uttryckligen, och det har ansetts viktigt att de allmänna principerna för internationellt polisinformationsutbyte i och med genomförandet av rambeslutet har tagits in i den nationella lagstiftningen. Det föreliggande informationsutbytesdirektivet medför inga ändringar i dessa allmänna principer. Kommissionens utvärderingar har även visat att det svenska rambeslutet sällan används i praktiken, till viss del på grund av att det i praktiken uppstår bristande tydlighet mellan tillämpningsområdet för konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och tillämpningsområdet för det svenska rambeslutet. Enligt kommissionen har det också upplevts

som utmanande att medlemsstaterna inte nödvändigtvis har tydliga strukturer (t.ex. en gemensam kontaktpunkt för informationsutbyte) för att stödja ett effektivt och fungerande informationsutbyte. Dessutom har de brottsbekämpande myndigheter använt olika informationskanaler, vilka har kunnat leda till överlappande begäranden om information.

Det svenska rambeslutet och den nationella genomförandelagen, lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet (26/2009, nedan *lagen om genomförande av det svenska rambeslutet*), har gett finska brottsbekämpande myndigheter förutsättningar till informationsutbyte med andra brottsbekämpande myndigheter inom EU. I Finland finns inte något centraliserat system för informationsutbyte. Centralkriminalpolisen har för närvarande tre olika ärendehanteringssystem som används för internationellt informationsutbyte, och dessutom hanteras ärenden på plattformen Sharepoint. De ärendehanteringssystem som centralkriminalpolisen använder är:

- Sirenekontoret använder Advania, som är ett ärendehanteringssystem avsett endast för informationsutbyte i anslutning till Schengenefterlysningar. En del av den ärendehantering som hänför sig till efterlysningar registreras dessutom i systemet KASI och på plattformen SharePoint.

- Enheten för passagerarinformation (Passenger Information Unit PIU) använder MAKE, som är ett system för att hantera passagerarinformation.

- Underrättelseavdelningen använder KASI, som ursprungligen definierades som gemensamt ärendehanteringssystem för allt internationellt utbyte av meddelanden. I systemet registreras bl.a. Sienameddelanden från informationsutbytet med Interpol och en del av Sienameddelandena från informationsutbytet med Europol, europeiska och nordiska arresteringsorder, europeiska utredningsorder, Prümärenden, övervakning som fortsätter över gränsen, dödsbud samt operativ meddelandetrafik i anslutning till internationellt informationsutbyte. I KASI registreras också en del av det informationsutbyte som hänför sig till Schengenefterlysningar, t.ex. europeiska arresteringsorder och informationsutbyte i anslutning till dem samt översättningar av arresteringsorder. KASI bygger på samma sätt som VITJA på kundhanteringssystemet SIEBEL, och det har snart nått slutet på sin livscykel.

Centralkriminalpolisen är nationellt center för det internationella polissamarbetet i Finland. Centralkriminalpolisens kommunikationscentral (front desk) ombesörjer meddelandetrafikjouren dygnet runt för polisens internationella informationsutbyte, även för bl.a. det informationsutbyte som omfattas av det svenska rambeslutet. Kommunikationscentralen är den kontaktpunkt som förutsätts i flera EU-förordningar och internationella avtal samt sköter de uppgifter som ankommer på Sirenekontoret. Vid kommunikationscentralen arbetar för närvarande 39 personer i operativa uppgifter. Antalet anställda påverkas också av att det är fråga om service dygnet runt. Under tjänstetid behandlas förfrågningar förutom av kommunikationscentralen också av enheten för rättslig hjälp och handräckning (back office), som för närvarande har 24 anställda, av vilka ungefär hälften utöver andra uppgifter även sköter uppgifter enligt det svenska rambeslutet. De andra uppgifterna består av vidtagande av åtgärder som hör till bl.a. europeiska utredningsorder, begäranden om rättslig hjälp, informationsutbyte med tredje länder samt polisutredning. Framför allt när det gäller icke brådskande framställningar kommer tidsfristerna att skärpas jämfört med nuläget, eftersom informationsutbytesdirektivet förutsätter att framställningar i andra än brådskande fall besvaras inom sju dagar. I nuläget har man oftast tillämpat en tidsfrist på 30 dagar, och i praktiken har det svenska rambeslutet sällan åberopats.

I nuläget är det svårt att få tillförlitlig statistik över antalet framställningar som i fortsättningen omfattas av tillämpningsområdet för informationsutbytesdirektivet, eftersom de olika informationssystemen är utspridda och delvis överlappande. År 2023 mottog Finland sammanlagt cirka 100 000 meddelanden från utlandet via Europols kanal Siena, Interpol och Sirene. Från Finland skickades sammanlagt något över 13000 meddelanden till utlandet. I siffrorna ingår informationsutbytet med brottsbekämpande myndigheter i EU:s medlemsstater och i tredjeländer. Samarbetet mellan EU:s brottsbekämpande myndigheter spelar redan nu en mycket betydande roll i polisens internationella samarbete. Av de meddelanden som skickades var cirka 90 % riktade till andra medlemsstater i EU.

Förutom centralkriminalpolisen bedriver även Tullen och Gränsbevakningsväsendet internationellt informationsutbyte med brottsbekämpande myndigheter. Inom polisen har Sienakommunikationen dessutom decentraliserats även till polisdistrikten. Ingen av dessa aktörer har för närvarande något eget ärendehanteringssystem för internationella brottsbekämpningsärenden. Meddelanden registreras i centralkriminalpolisens system bara om meddelandena skickas via centralkriminalpolisens kommunikationscentral. För närvarande är det oklart var annan kommunikation registreras. Flera system, olika verksamhetsmodeller och avsaknad av enhetlig registreringspraxis stödjer inte helt och fullt ett effektivt och snabbt informationsutbyte.

Tullen

Tullens uppgift som brottsbekämpande myndighet är att se till att tullbrott förhindras och avslöjas samt att utföra förundersökning av tullbrott. Tullen ansvarar för tullbrottsbekämpningen på det sätt som föreskrivs i lagen om brottsbekämpning inom Tullen och någon annanstans i lag. Tullen är i förundersökningslagen avsedd förundersökningsmyndighet. År 2023 kom totalt 6 245 brottmål till Tullens kännedom och resultatet av Tullens brottsbekämpning var sammanlagt 88 miljoner.¹ Inom tullbrottsbekämpningen är effektivt informationsutbyte mellan olika EU-medlemsstater av stor betydelse.

De framställningar som kommer till Tullen grundar sig mycket sällan på det svenska rambeslutet. Så som konstateras ovan har rambeslutet sist och slutligen inte i någon större utsträckning använts som grund för informationsutbyte mellan myndigheterna i Europeiska unionen.

Enligt 5 § i lagen om det nationella genomförandet av det svenska rambeslutet lämnas information och underrättelser under de förutsättningar som anges i 23 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (2019/650, nedan Tullens personuppgiftslag). På beslutsfattande som gäller utlämnande av information och underrättelser tillämpas vad som föreskrivs i 26 § i Tullens personuppgiftslag samt någon annanstans i lag. I 23 § i Tullens personuppgiftslag hänvisas till Europeiska unionens etablerade dataskyddsrättsakter jämte lagstiftning som genomför dem som grund för prövning av förutsättningarna för utlämnande. Åsikten är i regel att i fråga om de myndigheter som anges här äventyras inte dataskyddet, och de framställningar som kommer är jämförbara med de tidigare, så att i den nya situationen prövas behovet av informationen särskilt noggrant innan den utlämnas. När det gäller den

¹ Tullin valvonna vuosijulkaisu 2023 (ung. Årspublikation om Tullens övervakning 2023), s. 6, hämtad 20.5.2024, <https://tulli.fi/documents/162752825/182832044/Tullin+valvonna+vuosijulkaisu+2023.pdf/9d4f3884-cd8d-873d-9767-4cb069519c24/Tullin+valvonna+vuosijulkaisu+2023.pdf?t=1713175026994>.

föreslagna lagen bör det påpekas att i lagen om det nationella genomförandet av det svenska rambeslutet hänvisas det inte till 25 § i Tullens personuppgiftslag, där det föreskrivs om utlämnande av uppgifter till Europol. Tullen använder i huvudsak systemet AFIS och såväl skyddad som delad e-post för informationsutbyte. Tullen använder samtidigt även nätapplikationen Siena.

Gränsbevakningsväsendet

Gränsbevakningsväsendet har till uppgift att förhindra, avslöja och utreda brott i enlighet med 2 kap. 4 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018). Merparten av de brottsärenden som Gränsbevakningsväsendet undersöker har att göra med människors passerade av riksgränserna, varför internationellt samarbete är en central och viktig del av brottsbekämpningen inom Gränsbevakningsväsendet. I detta syfte utbyter Gränsbevakningsväsendets brottsbekämpande personal självständigt information med andra länders förundersökningsmyndigheter med hjälp av Siena. Gränsbevakningsväsendet använder Siena samlat, inte uppdelat enligt förvaltningsenhet. Gränsbevakningsväsendet genomför annat internationellt informationsutbyte än sådant som sker via Siena genom centralkriminalpolisens kommunikationscentral med polisens stöd, varvid centralkriminalpolisen registrerar informationsutbytet i ärendehanteringssystemet på motsvarande sätt som lokalpolisens informationsutbyte.

Tillämplig lagstiftning

Enligt 1 § i informationshanteringslagen är syftet med lagen att säkerställa en enhetlig och kvalitativ hantering samt informationssäker behandling av myndigheternas informationsmaterial så att offentlighetsprincipen förverkligas samt att möjliggöra ett tryggt och effektivt utnyttjande av myndigheternas informationsmaterial så att myndigheterna i enlighet med god förvaltningssed kan sköta sina uppgifter och tillhandahålla förvaltningskunderna tjänster på ett kvalitativt sätt och med gott resultat. Den aktuella lagens bestämmelser tillämpas också på informationsutbyte enligt denna lag och på de ärendehanteringssystem som används för det.

Nuläget förbättras klart om informationsutbytesdirektivet genomförs enligt den föreslagna lagen. Ett gemensamt enda ärendehanteringssystem för de brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte som omfattas av direktivet klarlägger informationshanteringsprocessen hos alla brottskampande myndigheter och säkerställer att informationen lagras på ett informationssäkert och enhetligt sätt. Ett gemensamt ärendehanteringssystem säkerställer också att de brottsbekämpande myndigheternas internationella informationsutbyte vid behov är lättillgängligt för alla som enligt ett lagligt behov har rätt att få tillgång till uppgifterna. Om direktivet genomförs enligt den föreslagna lagen innebär det dessutom en klar förbättring jämfört med nuläget med avseende på ärende- och informationshantering enligt 6 kap. i informationshanteringslagen, eftersom de brottsbekämpande myndigheternas internationella informationsutbyte för närvarande inte lagras centralt. Med andra ord är kommunikationen för närvarande utspridd.

Utgångspunkten för lagen om genomförande av direktivet är att de finländska myndigheternas informationsutbyte med EU-länderna genom införandet av det enda ärendehanteringssystemet görs förenligt med villkoren enligt informationshanteringslagen. De föreslagna bestämmelserna har således inga konsekvenser för informationshanteringslagens bestämmelser. Informationshanteringslagens bestämmelser tillämpas som sådana t.ex. i fråga om de uppgifter som registreras i ärendehanteringssystemet (t.ex. diariuppgifter).

Informationsutbytesdirektivet och lagen om dess genomförande har inga effekter på dataskyddsbestämmelserna (lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*) samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF, nedan *dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter*). De nationella dataskyddslagarna för de brottsbekämpande myndigheterna tillämpas på informationsutbyte med stöd av informationsutbytesdirektivet och lagen om genomförandet av det.

Den nationella lagstiftningen om rätt till information eller utlämnande av information ändras inte heller genom informationsutbytesdirektivet och föreslås inte bli ändrad genom lagen om det nationella genomförandet av direktivet.

Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019, nedan *polisens personuppgiftslag*), Tullens personuppgiftslag samt lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (2019/639, nedan Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag) innehåller en informativ hänvisning till lagen om genomförande av det svenska rambeslutet. Denna informativa hänvisning måste ändras så att den avser den lagstiftning som ingår i propositionen.

Åland

Enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet i fråga om allmän ordning och säkerhet med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkten.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Lagförslaget baserar sig på de bestämmelser i informationsutbytesdirektivet som förutsätter genomförande. Informationsutbytesdirektivet innehåller i huvudsak detaljerade tekniska bestämmelser som innebär fullständig harmonisering. Eftersom direktivet innehåller fullständigt harmoniserade bestämmelser, innebär detta att direktivet innehåller enhetliga bestämmelser som ska iakttas inom EU och som det inte är möjligt att avvika från genom nationella bestämmelser. Syftet med informationsutbytesdirektivet är att skapa tydliga och harmoniserade bestämmelser som kan underlätta och säkerställa ett adekvat och snabbt informationsutbyte mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i olika medlemsstater.

Informationsutbytesdirektivet upphäver och ersätter det svenska rambeslutet. I Finland har det föreskrivits om genomförande av det svenska rambeslutet genom lag och förordning (lag 26/2009 och SRF 58/2009). Informationsutbytesdirektivet innehåller långt gående harmoniserande och detaljerade bestämmelser som det skulle vara problematiskt att ta in i lagen om genomförande av det svenska rambeslutet. Lagen i fråga borde i praktiken ändras i alla avseenden, och lagens uppbyggnad gör det inte möjligt att ta in informationsutbytesdirektivets bestämmelsestruktur i den som en logisk helhet, vilket är ägnat att orsaka förvirring när lagen tillämpas. Under dessa omständigheter anses ett effektivt genomförande av informationsutbytesdirektivet förutsätta att en ny genomförandelag utfärdas och att lagen om genomförandet av det svenska rambeslutet upphävs.

De genomförandeförfaranden som i princip kan komma i fråga är inkorporering och transformering. Informationsutbytesdirektivets bestämmelser har transformerats när det har varit ändamålsenligt och bestämmelserna inte som sådana har kunnat inkorporeras i nationell lag. En stor del av direktivbestämmelserna har inkorporerats som sådana i lagförslaget. Principerna för informationsutbyte i artikel 3 i informationsutbytesdirektivet (principen om tillgänglighet, principen om likvärdig tillgång, principen om konfidentialitet, principen om äganderätt till uppgifter, principen om uppgifternas tillförlitlighet) har också på grund av sin ordalydelse förutsatt genomförande. Artikel 9 i informationsutbytesdirektivet förutsätter inte genomförande i Finland. Artiklar om system brukar inte tas in på lagnivå (artikel 16.1 d–e), men dessa punkter ålägger de nationella myndigheterna klar skyldighet att genomföra dem.

Lagförslaget följer informationsutbytesdirektivets kapitel. Syftet med regleringen är att skapa en förståelig helhet för dem som ska tillämpa lagen. I 1 kap. i lagförslaget ingår allmänna bestämmelser, som omfattar tillämpningsområde (1 §), definitioner (2 §) samt en ny 3 §, som beror på krav i den nationella lagstiftningen och som gäller rätt att lämna ut information trots sekretessbestämmelserna. I definitionerna har som 3-punkt tillfogats en ny definition av enda kontaktpunkt.

Lagförslagets 2 kap. gäller informationsutbyte på begäran (4–9 §). 2 kap. har transformerats så att det täcker allt informationsutbyte som hör till informationsutbytesdirektivets tillämpningsområde mellan brottsbekämpande myndigheter i Europeiska unionens medlemsstater som genomförs av de behöriga brottsbekämpande myndigheterna (polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet), inklusive informationsutbyte via den enda kontaktpunkten. I 4 § bestäms det om förutsättningarna för framställan om information när det av grundad anledning kan antas att informationen är tillgänglig för den behöriga brottsbekämpande myndigheten i en annan medlemsstat, behövlig och proportionerlig för att förebygga, avslöja eller utreda brott. I 5–6 § föreskrivs uttömmande om förutsättningarna för brådskande framställan om information och om information som ska ingå i en framställan om information. I 5 § går man längre än direktivbestämmelserna och där föreskrivs om de tidsfrister för besvarande av en framställan om information från en annan medlemsstat som gäller alla behöriga myndigheter, medan informationsutbytesdirektivets bestämmelser om tidsfrister (artikel 5) gäller endast framställningar om information till enda kontaktpunkter. 7 § i lagförslaget gäller de tidsfrister inom vilka den behöriga brottsbekämpande myndigheten ska lämna den begärda informationen.

8–9 § i samma kapitel gäller vägran att lämna ut information samt förfarandet i ett sådant fall. Grunderna för vägran motsvarar bestämmelserna i informationsutbytesdirektivet. Däremot går man längre än direktivbestämmelserna genom att föreskriva om den enda kontaktpunktens roll i dessa fall. För tydlighetens skull har det ansetts viktigt att föreskriva att vägran att lämna ut information sker centralt via den enda kontaktpunkten. Beslut om vägran att lämna ut information fattas av den behöriga brottsbekämpande myndigheten.

3 kap. i lagförslaget gäller övriga informationsutbyten (10–11 §). I 10 § föreskrivs det om informationsutbyte på eget initiativ. Det nationella handlingsutrymmet används när det i 10 § 1 mom. föreskrivs om den behöriga brottsbekämpande myndighetens rätt att lämna ut information, om det av grundad anledning kan antas att sådan information skulle kunna vara nödvändig för de andra medlemsstaterna i fråga för att förebygga, avslöja eller utreda brott. Rätt att lämna ut information ska inte föreligga om informationen i fråga är sådan information som avses i 8 § 2 mom. 5 punkten. I 2 mom. i samma paragraf föreskrivs om skyldighet att lämna ut information på eget initiativ. På motsvarande sätt föreligger ingen skyldighet att lämna ut information om informationen i fråga är sådan information som avses i 8 § 2 mom. 5 punkten.

Med avvikelse från informationsutbytesdirektivets interna logik gäller 11 § utlämnande av information till Europol. Detta beror på att artikel 3.8 i informationsutbytesdirektivet har i lagförslaget fogats till å ena sidan 4 § samt å andra sidan den nya 16 § om tillhandahållande av en kopia. Eftersom man ändå för tydlighetens skulle ville behålla informationsutbytesdirektivets kapiteluppbyggnad i lagförslaget, fogas till 3 kap. artikel 12, som ursprungligen ingick i 4 kap. i direktivet och som vad innehållet beträffar passar i 3 kap.

4 kap. i lagförslaget innehåller ytterligare regler om tillhandahållande av information (12–16 §). I 12 § föreskrivs om ytterligare regler för personuppgifter genom materiella hänvisningar till för det första de kategorier av personuppgifter som förtecknas i avsnitt B i bilaga II till Europolförordningen och genom krav på att de uppgifter som utlämnas ska vara nödvändiga och proportionerliga för att uppnå ändamålet med framställan. Den andra materiella hänvisningen gäller bestämmelserna om personuppgifter i 9–10 § i dataskyddslagen avseende brottmål. I 13 § i lagförslaget föreskrivs det om tryggnad av konfidentialitet och likvärdig tillgång, varigenom direktivets principer om likvärdig tillgång och konfidentialitet genomförs. Det nationella handlingsutrymmet enligt artikel 1.4 i informationsutbytesdirektivet utnyttjas genom att i 14 § föreskriva om möjlighet för den behöriga myndighet som lämnar ut information att ge samtycke till att informationen används i rättegångar. De föreslagna bestämmelserna påverkar dock inte tillämpningen av sådan lagstiftning där det uttryckligen förutsatts ett annat förfarande, särskilt det förfarande med rättslig hjälp som ska tillämpas i brottmål eller europeisk utredningsorder. Bestämmelsen behövs på grund av det oklara rättsläget. Samtycke ska kunna ges endast i fråga om information som härrör från ett offentligt register som myndigheten upprätthåller och om inga begränsningar har satts för utlämnandet av information.

15 § i lagförslaget gäller användningen av Europols nätapplikation Siena som standardkanal vid alla informationsutbyten enligt informationsutbytesdirektivet och lagförslaget. Undantagen från användningen av Siena uppräknas uttömmande i lagen. Tiden för att verkställa 15 § i lagförslaget avviker från de andra bestämmelserna i lagen, dvs. skyldigheterna enligt den paragrafen ska fullgöras senast den 12 juni 2027.

16 § i lagförslaget gäller tillhandahållande av en kopia. Paragrafen gäller å ena sidan lagring av en kopia i det i 19 § avsedda enda ärendehanteringssystemet vid alla informationsutbyten nationellt som omfattas av informationsutbytesdirektivet (framställan om information, mottagande av framställan om information, tillhandahållande av information på eget initiativ). Paragrafen gäller likaså översändande av en kopia till en annan medlemsstats enda kontaktpunkt, om information lämnas direkt till den behöriga brottsbekämpande myndigheten i en annan medlemsstat. I paragrafen samlas i förtydligande syfte bestämmelserna om översändande av kopior, som är utspridda i informationsutbytesdirektivets olika artiklar. Det nationella handlingsutrymmet används eftersom det föreskrivs uttömmande i 2 mom. om undantagen som gäller översändande av en kopia.

5 kap. i lagförslaget gäller den enda kontaktpunkten för informationsutbyte (17–19 §). I 17–18 § i lagförslaget föreskrivs det om den enda kontaktpunkten, dess uppgifter och beredskap. Bestämmelserna om den enda kontaktpunkten är i stor utsträckning harmoniserande. Den enda kontaktpunkten ska finnas vid centralkriminalpolisen. De behöriga brottsbekämpande myndigheterna ska delta i verksamheten vid den enda kontaktpunkten vid centralkriminalpolisen i enlighet med 2–4 kap. i lagen.

I 19 § i lagförslaget föreskrivs om ett enda elektroniskt ärendehanteringssystem. Även dessa bestämmelser är i stor utsträckning harmoniserande och utgör informationsutbytesdirektivets mest centrala del, dvs. en stor del av informationsutbytesdirektivets bestämmelser har genomförts som sådana eller transformerats. Det är inte brukligt att utfärda nationella

bestämmelser om den egentliga systemutvecklingen (t.ex. korskontroll av information) eftersom systemen utvecklas och ändras kontinuerligt, men skyldigheterna i informationsutbytesdirektivet gäller de nationella myndigheterna fullt ut. Finland har inte något enda elektroniskt ärendehanteringssystem, utan polisen svarar för ibruktagandet av ett enda elektroniskt ärendehanteringssystem. Den enda kontaktpunkten ska använda det enda ärendehanteringssystemet för att sköta sina lagstadgade uppgifter. Bestämmelserna går längre än informationsutbytesdirektivet genom att det föreskrivs förtydligande om personuppgiftsansvariga för det enda ärendehanteringssystemet. Varje behörig brottsbekämpande myndighet ska vara personuppgiftsansvarig för dess personuppgifter som behandlas i ärendehanteringssystemet. I 19 § ingår också bestämmelser som stödjer genomförandet av skyldigheten att föra statistik i 20 §. Informationsutbytesdirektivets bestämmelser om registrering av åtkomst och andra behandlingsåtgärder har genomförts genom en hänvisning till nationell lagstiftning (*dataskyddslagen avseende brottmål*). Informationsutbytesdirektivets bestämmelser om bevarande av personuppgifter är tvingande och har inkorporerats i lagen som sådana.

Det sista kapitlet i lagförslaget är 6 kap. (20–21§). Kapitlet innehåller skyldigheter att föra statistik över informationsutbyten samt lagens ikraftträdandebestämmelser.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för statsbudgeten

Propositionen har inga konsekvenser för statsbudgeten. Statsminister Petteri Orpos regering angav i protokollsanteckningarna i samband med planen för de offentliga finanserna 2025-2028 att statliga organisationer ska se till att nya skyldigheter som följer av EU-lagstiftning och nationell lagstiftning i regel ska skötas inom ramarna för de nuvarande anslagen. Även det finanspolitiska ministerutskottet har beslutat att resurser i regel ska tilldelas de uppgifter som följer de nya skyldigheterna genom att slopa befintliga uppgifter eller genom att effektivisera skötseln av nuvarande uppgifter.

Propositionen har konsekvenser för polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets utgifter. De systemändringar och integreringsbehovs som det enda ärendehanteringssystemet och användningen av Siena orsakar preciseras när ärendehanteringssystemet börjar byggas upp. De utgifter som propositionen orsakar polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen täcks med befintliga anslag enligt rambesluten för statsfinanserna och enligt statsbudgeten i den mån finansiering inte fås via EU-fonder (Fonden för inre säkerhet ISF och instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik BMVI).

Ett sammandrag av det ovanstående ser ut som följer:

	Konsekvens ja/nej/ ej känd	Ändringar i euro eller små/omfattande
Ramkonsekvenser (ramperioden 2025–2028)	nej	omfattande
Budgetkonsekvenser (2025)	nej	omfattande

	Konsekvens ja/nej/ ej känd	Ändringar i euro eller små/omfattande
Ändringar i den underlydande förvaltningens informationssystem: polisen Gränsbevakningsväsendet	ja ja	omfattande nej
Nya verkställande uppgifter för den underlydande förvaltningen	nej	-
Uppgifter överförs till eller nya verkställande uppgifter för myndigheter inom andra förvaltningsområden	nej	-
Ändringar i ett annat förvaltningsområdes informationssystem Tullen	ja	små

Fördelning av kostnaderna för polisens systemutveckling

I U-skrivelse 8/2022 rd redogörs det för de uppskattningar av kostnaderna för ärendehanteringssystemet enligt informationsutbytesdirektivet som gjorts av kommissionen och Europol samt för de nationella uppskattningarna. Nationellt bedömde man då att i ljuset av erfarenheten från utvecklandet av polisens nuvarande informationssystem motsvarar uppskattningarna i förslaget till informationsutbytesdirektiv inte de nationella uppskattningarna och att det kommer att förutsättas även nationell finansiering utöver EU-finansieringen. I direktivförslaget hade kommissionen bedömt att kostnaderna på nationell nivå för utvecklandet av it-systemen täcks av de nationella programmen inom ramen för Fonden för inre säkerhet (ISF).

U-skrivelsens kostnader för reformen av ärendehanteringssystemet fördelade sig på reform av ärendehanteringssystemet (3 miljoner euro) och upprättande av Siena-förbindelse (1 miljon euro), sammanlagt 4 miljoner euro. I U-skrivelsen bedömdes också att strävan är att i första hand finansiera systemutvecklingskostnaderna som en del av de nationella finansieringsandelar som söks ur ISF-fonden.

I enlighet med genomförandeplanen för ISF-fonden kan kostnader enligt informationsutbytesdirektivet finansieras ur fonden. Hösten 2024 utlyses ansökan som gäller 0,5 miljoner euro, varvid projektägaren till det enda ärendehanteringssystemet (Polisstyrelsen) ansöker om finansiering. Ur såväl ISF-fonden som BNVI-fonden utlyses 2025 ny s.k. top-up-finansiering, som i princip kan sökas för kostnader som orsakas av informationsutbytesdirektivet, om de övriga villkoren för erhållande av finansiering uppfylls. Dessa ansökningar utlyses våren 2025, varvid Polisstyrelsen ansöker om finansiering

Enligt den inledande utredningen om polisens systemutveckling (10.2023) fördelar sig kostnaderna som följer:

Informationsutbytesdirektivet / Siena ärendehantering	budgetproposition 2024	plan 2025	plan 2026	plan 2027
Personalutgifter (7-8 årsverken, pris per årsverke 80 000 euro)	560 000	640 000	640 000	80 000
IKT-kostnader	285 000	1 794 000	1 581 000	263 000
Andra anskaffningar				
Sammanlagt	845 000	2 434 000	2 221 000	343 000

För andra anskaffningar har Polisstyrelsen föreslagit en ökning på 35 750 euro per år under åren 2024–2026. Då stiger slutsumman av kostnaderna som följer: år 2024 – 880 750 euro, år 2025 – 2 469 750 euro, år 2026 – 2 256 750 euro.

Kostnadsuppskattningarna enligt polisens inledande utredning är fördelade på två helheter: uppbyggande av en teknisk förbindelse för informationsutbyte (Siena-projektet), samt uppbyggande av ett ärendehanteringssystem (TIEVA-projektet). Syftet med Siena-projektet är att möjliggöra utbyte av EU-Restricted (EU-R) säkerhetsskyddsklassificerad information mellan polisens system, mellan TUVE-nätet och EU. TIEVA-projektet uppfyller kravet på ett enda ärendehanteringssystem i informationsutbytesdirektivet. Kostnadsuppskattningarna preciseras under systemutvecklingsarbetet.

Polisstyrelsens projektförfarande inleds den 13 september 2024. I detta förfarande fattas beslut om kostnadsfördelningen mellan polisens olika projekt. Kostnaderna för olika projekt (TIEVA, Siena, EU-R står klara när förfarandet inleds).

Möjliga besparingar

Besparingar åstadkoms när underhållslösningen för det gamla systemet tas ur bruk, och när den manuella registreringen delvis slopas. Besparingarna riktar sig mot TIEVA-projektet. På årsnivå blir besparingen uppskattningsvis 317 000 euro, som fördelar sig på följande sätt: 277 000 euro i form av kostnader för KASI TUVE och 100 000 euro i form av att leverantörens underhållskostnader för KASI försvinner. I stället ökar underhållskostnaderna med 60 000 euro.

Konsekvenser för polisens årsverken

De brottsbekämpande myndigheternas internationella informationsutbyte har hela tiden ökat på grund av den organiserade brottslighetens och terrorismens internationella karaktär och den brottslighet som äger rum i nätmiljö. Genomförandet av informationsutbytesdirektivet kommer att effektivisera och utöka informationsutbytet mellan de brottsbekämpande myndigheterna i EU ytterligare när tydliga regler och tidsfrister för framställningar om information samt medlemsstaternas enda kontaktpunkter som verkar dygnet runt gör hanteringen av ärenden enhetligare och smidigare. Det ökade informationsutbytet, Sienas jourberedskap 24/7 och de strikta tidsfristerna för att svara på framställningar om information kommer att inverka på centralkriminalpolisens personalbehov. Uppskattningen i U-skrivelsen att uppgifterna kan förutsätta en permanent ökning på ungefär sju årsverken vid centralkriminalpolisen stämmer, eftersom den personalökning som allokerats till skötseln av operativt informationsutbyte är sju

årsverken. De omkostnader för personal som propositionen medför för polisen ska täckas med befintliga anslag enligt rambesluten för statsfinanserna och enligt statsbudgeten.

Konsekvenser för Tullens årsverken

Enligt den förordning som utfärdats med stöd av lagen om genomförande av det svenska rambeslutet är Tullen den andra av de nuvarande enda kontaktpunkterna, och den framtida representationen i den nya nationella enda kontaktpunkten ordnas i så stor utsträckning som möjligt med samma resurser som hittills. I informationsutbytesdirektivet ställs dock ställvis strikta kriterier och andra regler för det informationsutbyte som omfattas av direktivet, vilket kommer att ha praktiska konsekvenser för hur Tullen sköter framställningar om information. Detta kommer att orsaka kostnader för Tullen, vilket antagligen kräver finansiering för att täcka de ökande kostnaderna. Kostnaderna preciseras när de praktiska arrangemangen klarnat.

Konsekvenser för Gränsbevakningsväsendets årsverken

Gränsbevakningsväsendets framtida representation i den nya nationella enda kontaktpunkten ska ordnas med samma resurser som hittills. Sålunda har inga besparingar eller ytterligare kostnader identifierats.

Utbildning

Polisen kommer att bygga upp ett enda ärendehanteringssystem enligt artikel 16 i informationsutbytesdirektivet för polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets bruk. Ändringarna i de nuvarande arrangemangen kommer att förutsätta att sakkunnig personal utbildas. Exempelvis det att den information som är föremål för informationsutbyte omfattas av Europols uppdrag och att det är nödvändigt att uppnå målen för det (kopia till Europol) samt att nätapplikationen Siena tas i bruk innebär en betydande förändring i de nuvarande arrangemangen. Utbildningen kan orsaka kostnader för de behöriga brottsbekämpande myndigheter som deltar i verksamheten vid den enda kontaktpunkten beroende på hur utbildningsansvaret fördelas i praktiken.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Den enhetliga lagstiftningsram för polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet som upprättas genom detta lagförslag främjar förutsättningarna för informationsutbyte mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna.

Den enda kontaktpunkten finns vid centralkriminalpolisen, och Gränsbevakningsväsendet och Tullen deltar i verksamheten vid den. Till denna del har propositionen inga konsekvenser. Däremot har införandet av nätapplikationen Siena som standardkanal konsekvenser för myndigheterna. Informationsutbytesdirektivet och detta lagförslag utgår ifrån att Europols nätapplikation Siena är den primära och huvudsakliga kanalen för informationsutbyte som omfattas av informationsutbytesdirektivet mellan behöriga brottsbekämpande myndigheter i Europeiska unionen. Detta har den betydande fördelen att information som bytts via Siena enkelt kan delas med Europol, som efter att ha mottagit information om ett brott som berör två eller flera länder för analys kan identifiera omfattade europeiska brottshelheter och organiserade kriminella strukturer, som inte skulle upptäckas vid bilateralt informationsutbyte.

4.2.3 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen stödjer en gynnsam utveckling av informationssamhället genom att den främjar användningen och utvecklingen av digitala tjänster. Den stödjer också skrivningen i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ”10.1 Den nationella säkerheten och samhällets kriställighet stärks”. Enligt regeringsprogrammet stärker regeringen brottsbekämpningen för att öka medborgarnas säkerhet och förtroendet för myndigheterna. Regeringen undanröjer hinder för informationsutbyte inom brottsbekämpningen. Informationsutbytesdirektivet och lagförslaget stödjer uttryckligen dessa mål, när det utfärdas enhetliga bestämmelser om informationsutbyte med de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater för förebyggande, avslöjande och utredning av brott. Genom propositionen effektiviseras det internationella informationsutbytet i anslutning till förebyggande, avslöjande och utredning av brott.

Effektivare informationsutbyte mellan polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet har samtidigt en effektiviserande inverkan på brottsbekämpningen och förundersökningen samt främjar indirekt säkerheten i samhället.

4.2.4 Konsekvenser för informationshanteringen

Bedömning av konsekvenserna av förändringarna enligt informationshanteringslagen

Inom projektet är avsikten att först bygga upp en teknisk förbindelse för informationsutbyte, som möjliggör informationsutbyte på nivån EU-Restricted (EU-R) mellan polisen och EU i TUVÉ-nätet. För det andra är avsikten att bygga upp ett ärendehanteringssystem avsett för internationella ärendehantering som uppfyller kraven på ett enda ärendehanteringssystem i informationsutbytesdirektivet. Inrikesministeriet har i egenskap av ministerium med ansvar för polisens verksamhetsområde utarbetat en bedömning av konsekvenserna av förändringarna enligt 5 § 3 mom. i informationshanteringslagen utifrån de uppgifter som Polisstyrelsen lämnat och har bedömt de planerade bestämmelsernas konsekvenser för offentligheten och sekretessen för handlingar (inrikesministeriets utlåtande om den inledande utredningen i anslutning till genomförande av informationsutbytesdirektivet VN/30478/2023-SM-2). För Gränsbevakningsväsendets del har det inte ansetts nödvändigt att informationshanteringsenheten genomför en separat konsekvensbedömning enligt informationshanteringslagen, eftersom konsekvenserna för Gränsbevakningsväsendet har beaktats tillräcklig i Polisstyrelsens bedömningar. Tullen gör i egenskap av självständig informationshanteringsenhet sin egen bedömning av konsekvenserna av förändringarna.

Den internationella ärendehantering och det internationella informationsutbytet är för närvarande splittrade och delvis bristfälliga men rättas till med hjälp av det nya ärendehanteringssystemet. Ur informationshanterings synvinkel förbättrar det tillgången till information samt informationens tillförlitlighet och integritet. Ändringen inverkar också på andra myndigheters system och verksamhet. Tullen och Gränsbevakningsväsendet deltar i systemutvecklingen som separata informationshanteringsenheter. Förutom systemens tekniska interoperabilitet har man beaktat att i utvecklingsarbetet bör uppmärksamhet fästas vid funktionell och semantisk interoperabilitet när ärendehanteringssystemets gränssnitt och integration planeras. Informationsutbytet måste också ha sådant innehåll och sådan form som på ett ändamålsenligt sätt betjänar olika aktörers krav. De krav och standarder som hänför sig till de brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte inom EU bör säkerställas även under planeringen och utvecklingen. Särskilt informationssäkerheten måste planeras och beskrivas, eftersom inte bara nationellt sekretessbelagd information utan också internationell sådan kommer att hanteras.

Avsikten med ärendehanteringssystemet är att fullgöra skyldigheterna enligt informationsutbytesdirektivet, säkerställa ett fungerande och effektivt informationsutbyte samt att beakta kraven på skydd för de grundläggande fri- och rättigheterna i samarbetet mellan de brottsbekämpande myndigheterna. Inom projektet eftersträvas ett nytt enda ärendehanteringssystem för det internationella informationsutbytet som omfattas av informationsutbytesdirektivet och som uppfyller kraven i informationsutbytesdirektivet. Målet är att ärendehanteringssystemet ska ersätta polisens gamla, funktionellt bristfälliga system KASI samt överföra eller integrera vissa funktioner från de system som används nu (SIS-Sirene, Siena och SharePoint). Genomförande av informationsutbytesdirektivet förutsätter att Siena integreras med ärendehanteringssystemet så att kommunikation med Europol på nivån EU-R kan ske direkt från ärendehanteringssystemet.

De förändringar som inträffar i informationsutbytet och ärendehanteringens inverkar inte på myndigheternas lagstadgade uppgifter eller ansvar, men processernas förändras och effektiviseras, och dessutom har även andra brottsbekämpande myndigheter möjlighet att börja använda Siena. Ärendehanteringssystemet och den kommunikation på nivån EU-R som det förutsätter samt integrationen av Siena ändrar inte det nuvarande sättet att producera informations- och kommunikationstekniska tjänster eller tjänsteproduktionsmodellerna.

Ett syfte med informationsutbytesdirektivet är att effektivisera informationsutbytet mellan EU-ländernas brottsbekämpande myndigheter och att förverkliga principen om tillgänglighet. Informationsutbytesdirektivet förutsätter att den information som nationell lag tillåter görs tillgänglig för den nationella kontaktpunkten och att den nationella kontaktpunkten har tillgång till denna information, och den nationella kontaktpunkten ska med vissa undantag tillhandahålla den brottsbekämpande myndigheten i en annan EU-stat som gjort framställan om information tillgängliga information i den omfattning som den själv skulle använda informationen i ett motsvarande fall. De föreslagna bestämmelserna inverkar inte på vilken information de brottsbekämpande myndigheterna har tillgång till, och de påverkar inte kraven på hemlighållande av information. Moderniseringen av ärendehanteringssystemet ändrar inte de informationssäkerhetskrav eller informationssäkerhetsåtgärder som nu hänför sig till utlämnandet av information.

Finansministeriets utlåtande enligt 9 § i informationshanteringslagen om ärendehanteringssystemet överlämnades den 27 november 2023 (VN/30891/2023-VM-4). I finansministeriets rekommendationer föreslogs att Polisstyrelsen som ett led i planeringen av genomförandet av ärendehanteringssystemet ytterligare främjar en noggrannare utvärdering och hantering av de konsekvenser och risker som riktar sig mot utvecklingshelheten med hänsyn till informationshanteringslagens krav. Finansministeriet rekommenderade också att utöver konsekvenserna av minimikraven är det särskilt skäl att i samarbete med Valtori granska beredskapen och lämpligheten hos säkerhetsnätets tjänster samt statens gemensamma informations- och kommunikationstekniska tjänster i förhållande till kraven enligt informationsutbytesdirektivet. Även när det gäller de andra brottsbekämpande myndigheterna (Tullen, Gränsbevakningsväsendet) borde det göras en mer heltäckande utvärdering av införandet av den nya ärendehanteringens med avseende på deras uppgifter, processer och ansvar. När det gäller ansvaret är det också skäl att bedöma hur införandet av det nya informationssystemet påverkar det ansvar som polisen eller andra myndigheter som använder informationssystemet har i egenskap av personuppgiftsansvariga. Finansministeriet rekommenderar också att man i samarbete med Valtori, som producerar säkerhetsnätets tjänster, närmare bedömer de eventuella effekter som integrationen av Europol's Siena och kommunikationen på nivån EU-R via det, i egenskap av nya funktioner, har för Valtoris nuvarande sätt att producera tjänster eller tjänsteproduktionsmodell inom säkerhetsnätets verksamhet, tjänstearkitekturen och därigenom även för kostnaderna.

Sammanfattningsvis föreslår finansministeriet flera rapporteringsåtgärder för Polisstyrelsen i samband med planeringen och genomförandet av förändringen i informationshanteringen (inkl. uppdatering i Projektportföljtjänsten) samt samarbete kring utvärdering och planering (Valtori och PTG-aktörerna polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet).

Den totala konsekvenserna för informationshanteringen preciseras när projektet för ett enda ärendehanteringssystem framskrider. Då konkretiseras konsekvenserna av ändringarna i informationshanteringen ytterligare, och Polisstyrelsen uppdaterar dem i Projektportföljen, som omfattas av finansministeriets och inrikesministeriets kvartalsuppföljning. Principen om konfidentialitet för information i artikel 3 i informationsutbytesdirektivet förutsätter att konfidentiell information som tillhandahållits en behörig brottsbekämpande myndighet i Finland ska behandlas i ärendehanteringssystemet på ett sätt som medför en konfidentialitetsnivå jämförbar med den i den medlemsstat som tillhandahållit informationen. Inom projektet för utvecklande av ärendehanteringssystemet är avsikten att först bygga upp en teknisk förbindelse för informationsutbyte som möjliggör informationsutbyte på nivån EU-Restricted (EU-R) mellan polisen och EU i TUVE-nätet och behandling av EU-R-information.

Konsekvenser för de informationssystem som används nationellt (Tullen, Gränsbevakningsväsendet)

Tullen använder Siena redan nu. Konsekvenserna för de informationssystem som Tullen använder kommer att vara begränsade. De systemändringar och integrationsbehov som orsakas av det enda ärendehanteringssystemet och användningen av Siena samt kostnaderna för dem preciseras när ärendehanteringssystemet byggs upp.

Lagförslaget har inga konsekvenser för Gränsbevakningsväsendet.

4.2.5 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna

Konsekvenser för skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna

De föreslagna bestämmelserna hänför sig till en lagstiftningskontext som är känsliga med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och där det är fråga om utövande av befogenheter som tillkommer de brottsbekämpande myndigheterna i brottsärenden. Informationsutbytesdirektivet och lagförslaget som gäller nationellt genomförande av direktivet utökar inte de brottsbekämpande myndigheternas befogenheter. Deras tillämpningsområde omfattar inte heller den nationella lagstiftningen om tvångsmedel och utnyttjande som bevisning. Således har bestämmelserna inga betydande konsekvenser för brottsmisstänkta rättigheter. De föreslagna bestämmelserna ska dock tillämpas även på förhindrande och avslöjande av brott i situationer där parterna i brottet inte nödvändigtvis har hörts. Bestämmelserna har inte heller begränsats till att gälla information om brottsmisstänkta, utan de behöriga myndigheterna ska vara skyldiga att tillhandahålla information om även andra personer med koppling till brottet, såsom offer, om den är av betydelse för det undersökta ärendet. Med tanke på tillgodosendandet av rättigheterna för personer med koppling till straffprocessen är det av betydelse i vilket skede dessa få information om det pågående brottsärendet.

Effektivare informationsutbyte har en påskyndande inverkan på förundersökningen i medlemsstaterna, som delvis beror på de bindande tidsfrister för besvarande av framställningar om information som tas in i lagen. Samtidigt har det positiva konsekvenser för tillgodosendandet av rättigheterna till en rättvis rättegång, inklusive rätten att få sin sak behandlad utan ogrundat dröjsmål enligt 21 § i grundlagen. Lagförslaget innehåller flertalet bestämmelser som förväntas

ha en positiv inverkan på tryggheten av behandling utan dröjsmål. Exempel på dessa är tidsfristerna för behandlingen av framställan om information, villkoren som gäller ett enda ärendehanteringssystem, den enda kontaktpunktens roll samt ibruktagandet av en standardkanal för kommunikation i stället för flera kommunikationskanaler. Den centraliserade och mer enhetliga informationshanteringen samt de detaljerade kraven på loggdata främjar dessutom rättsskyddet för parterna i brott.

Effektivare informationsutbyte har en begränsande inverkan på skyddet för privatlivet och personuppgifter, vars betydelse beror på t.ex. hur stort antal behöriga myndigheter som får information samtidigt om det ärende som är föremål för informationsutbyte. De personuppgifter som hänför sig till brott är konstitutionellt känsliga oberoende av om informationsutbytet omfattar särskilda kategorier av personuppgifter. De föreslagna bestämmelserna har också positiva konsekvenser för skyddet för personuppgifter som beror på att det har kontrollerats att bestämmelserna motsvarar den nivå på dataskyddet som dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter förutsätter.

Sammantagna konsekvenser för skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna, inklusive skyddet för personuppgifter, kan följa av lagförslaget och av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/982 om automatisk sökning och automatiskt utbyte av uppgifter för polissamarbete och om ändring av rådets beslut 2008/615/RIF och 2008/616/RIF samt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2018/1726, (EU) 2019/817 och (EU) 2019/818 (*Prüm II-förordningen*), som trädde i kraft den 25 april 2024. De gällande bestämmelserna har berört sökning i exempelvis fingeravtrycks- och DNA-register. Prüm II-förordningens bestämmelser gäller även ansiktsbilder. De bestämmelser som föreslås i denna proposition ska tillämpas även på informationsutbyte efter en träff på grund av att Prüm II-förordningen har tillämpats. Behandlingen av biometriska uppgifter och DNA-spår berörs dock av mer detaljerade bestämmelser i Prüm II-förordningen och annan nationell lagstiftning som gäller de behöriga myndigheterna. Behandlingen av biometriska ansiktsbilder som en ny särskild kategori av personuppgifter har konsekvenser för dataskyddet. Med stöd av Prüm II-förordningen kan man automatiskt utbyta information om fingeravtryck, DNA-profiler, ansiktsbilder, uppgifter ur polisregister och uppgifter ur fordonsregister. Med undantag av de sistnämnda förutsätter en Prüm-träff fortsatt förfrågan, som görs i enlighet med informationsutbytesdirektivet som genomförs nu. En sammantagen konsekvens av Prüm II-förordningen och informationsutbytesdirektivet är att de brottsbekämpande myndigheternas framställningar kan riktas mer exakt till sådana stater som innehar information som behövs för en utredning.

Regeringens proposition har högst små konsekvenser för dataombudsmannens byrå, eftersom propositionen i praktiken inte medför några ändringar i nuläget. Om det uppstår några särskilda övervakningsbehov beror de sannolikt på sammantagna konsekvenser av Prüm II-förordningen och informationsutbytesdirektivet.

Konsekvenser för skyddet för personuppgifter

De föreslagna bestämmelserna ökar inte de brottsbekämpande myndigheterna rätt att få information jämfört med nuläget. Principen om tillgänglighet ingår redan i den gällande lagen, och informationsutbytesdirektivet förutsätter inte att medlemsstaternas myndigheter ges tillgång till information på lösare grunder än vad som gäller för de behöriga myndigheterna i Finland nationellt. Genom informationsutbytesdirektivet och lagförslaget harmoniseras, förtydligas, utvecklas och moderniseras de brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte som sker med stöd av den gällande lagstiftningen. Sådana kan de föreslagna bestämmelserna effektivisera de finska behöriga brottsbekämpande myndigheternas tillgång till information

särskilt i de medlemsstater där lagstiftningen tills vidare inte har varit på den nivå som informationsutbytesdirektivet förutsätter. Skyddet för personuppgifter kan inskränkas i situationer där flera behöriga myndigheter får information om samma brottsärende. Till denna del blir dock den inskränkande effekten på skyddet för personuppgifter som helhet ringa i förhållande till nuläget.

De föreslagna bestämmelserna har inte heller någon försvagande inverkan på unionens bestämmelser om personuppgifter. Syftet är att säkerställa att miniminivån på dataskyddet iakttas. I enlighet med informationsutbytesdirektivet har det beaktats i lagförslaget att vid behandlingen av personuppgifter enligt lagförslaget ska till alla delar iakttas dataskyddslagen avseende brottmål, genom vilken dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter har genomförts.

I enlighet med informationsutbytesdirektivet innehåller lagförslaget bestämmelser som betonar nödvändigheten och proportionaliteten i fråga om personuppgifter som utlämnas eller annars behandlas. Skyddet för personuppgifter och delvis även skyddet för andra grundläggande fri- och rättigheterna i anslutning till förundersökning stärks också genom att de personuppgifter som de enda kontaktpunkterna och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna utbyter är noggrant avgränsade i informationsutbytesdirektivet och den nationella genomförandelagen vad gäller enskild registrerade grupper, på samma sätt som i bestämmelserna om Europol. Lagförslaget innehåller på samma sätt som informationsutbytesdirektivet ett krav på att en framställan om information ska avslås om den inte är begränsad på det sätt som krävs eller om den begärda informationen har befunnits vara felaktig, ofullständig eller inte längre aktuell. De föreslagna bestämmelserna är till denna del nya jämfört med den lag som upphävs. Motsvarande krav följer dock redan i huvudsak direkt av dataskyddslagen avseende brottmål, med undantag av begränsningen till kategorier av personuppgifter enligt Europolförordningen.

Strävan med de materiella hänvisningsbestämmelser till 9–10 § i dataskyddslagen avseende brottmål som ingår i lagförslaget är att stärka det på dataskyddslagen avseende brottmål baserade kravet att de personuppgifter som utbyts ska vara felfria, den anmälningsskyldighet som gäller särskilda villkor för behandlingen samt principen om att en mottagare i EU inte ska åläggas strängare villkor för behandlingen av personuppgifter än vad som tillämpas nationellt på liknande överföring av information.

De detaljerade bestämmelserna om ärendehantering befrämjar dessutom dataskyddet, inklusive bestämmelserna om bevarande av personuppgifter och kraven på loggdata. I lagförslaget bestäms också om ibruktagande av Europol's starkt skyddade nätapplikation Siena som standardkanal för kommunikationen. Härigenom minimeras de säkerhetsrisker som riktas mot personuppgifter när endast Siena används som kanal för informationsutbyte i stället för att medlemsstaterna använder flera olika kommunikationskanaler mellan sig.

I propositionen föreslås inga ändringar i regleringen gällande ansvarsfördelning i upprätthållande av register eller den registrerades rättigheter.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsmodeller som planeras eller används i andra medlemsstater

Nederländerna

Nederländerna tillsatte en arbetsgrupp för att utreda genomförandet av informationsutbytesdirektivet. I arbetsgruppen ingår både politiska och juridiska experter från ministeriet samt polisen och åklagarväsendet som är representerade i Nederländernas enda kontaktpunkt. I detta skede har man bedömt att lagändringarna berör bestämmelser på lägre nivå. Beträffande de operativa ändringarna konstaterade man att den enda kontaktpunkten redan har förberett införandet av det enda elektroniska ärendehanteringssystemet och som bäst genomför de krav som informationsutbytesdirektivet ställer i det. De ekonomiska och personella konsekvenserna av de konstruktiva effekterna av införandet enligt informationsutbytesdirektivet analyseras som bäst.

Bulgarien

För genomförandet av informationsutbytesdirektivet har Bulgarien i inrikesministeriets verksamhetsplan för 2024 intagit en ändring av lagen om ministeriet (särskilt VI kap.), som för närvarande täcker det svenska rambeslutet. Efter lagändringarna utarbetas regler, anvisningar och standarder, som säkerställer att vissa artiklar i informationsutbytesdirektivet kan förstås och tillämpas (artiklarna 4, 6–8 samt 12). Som ett led i genomförandet av informationsutbytesdirektivet kommer de behöriga brottsbekämpande myndigheter att fastställas som kan göra framställningar om information till de enda kontaktpunkterna i andra medlemsstater. Förteckningen över dem översänds efter lagändringarna. Justitieministeriet konsulteras eventuellt i fråga om befintliga förfaranden och behovet av att uppdatera dem samt i fråga om artikel 9 om rättsligt tillstånd.

I fråga om det elektroniska ärendehanteringssystem som informationsutbytesdirektivet förutsätter och som administreras av den enda kontaktpunkten konstaterar Bulgarien att vid dess enda kontaktpunkt finns redan nu ett enda ärendehanteringssystem enligt det svenska rambeslutet. Som bäst utvärderas skyldigheterna enligt informationsutbytesdirektivet och huruvida det räcker med att uppdatera det nuvarande ärendehanteringssystemet eller borde man utveckla ett nytt system som använder nätapplikationen Siena som standardkanal för kommunikation. Man bedömer att de behöriga myndigheterna har tillgång till Siena i enlighet med informationsutbytesdirektivet när det har säkerställts att slutanvändarna har direkt tillgång till Siena. Bulgarien planerar också tekniska konsultationer med Europol i anslutning till utvecklandet av postlådor samt möjligheterna till direkt förbindelse till andra medlemsstaters enda kontaktpunkter.

Irland

Vid den irländska polisen (An Garda Síochána) finns en enda kontaktpunkt med Sirenekontor, Europols nationella kontor samt Interpols nationella kontor. Det enda ärendehanteringssystem som informationsutbytesdirektivet förutsätter har tagits i bruk vid Sirenekontoret redan 2021. För närvarande pågår ett integrationsprojekt som syftar till att utsträcka det enda elektroniska ärendehanteringssystemet till Interpol och Europol, så att alla kanaler för internationellt samarbete fungerar på samma plattform. När detta har gjorts bedömer man att alla krav som informationsutbytesdirektivet ställer på den enda kontaktpunkten är uppfyllda. Genomförandet av informationsutbytesdirektivet torde sannolikt förutsätta även lagstiftning, vars omfattning bedöms tillsammans med justitieministeriet under 2024.

Lettland

För att genomföra informationsutbytesdirektivet har Lettland inlett ett lagstiftningsprojekt för att stifta en ny lag på basis av den gällande lagen för genomförande av det svenska rambeslutet. Enligt den lag som stiftas kommer den enda kontaktpunktens uppgifter att skötas av den statliga

polisen. Införandet av det enda elektroniska ärendehanteringssystem som informationsutbytesdirektivet förutsätter och dess funktion kommer att basera sig på det befintliga ärendehanteringssystemet ("Workflow"), som polisen redan nu använder som kanal för internationellt samarbete (Interpol-Europol-Sirene).

De nordiska länderna

I skäl 40 i ingressen i informationsutbytesdirektivet sägs att i enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av informationsutbytesdirektivet, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark. Eftersom informationsutbytesdirektivet är en utveckling av Schengenregelverket, ska Danmark, i enlighet med artikel 4 i det protokollet, inom sex månader efter det att rådet har beslutat om informationsutbytesdirektivet, besluta huruvida landet ska genomföra det i sin nationella lagstiftning. I skäl 42 i ingressen i informationsutbytesdirektivet sägs att när det gäller Island och Norge utgör informationsutbytesdirektivet, i enlighet med avtalet mellan Europeiska unionens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa stater associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket som omfattas av det område som avses i artikel 1 H i rådets beslut 1999/437/EG. Danmark, Island och Norge har alla uttryckt sitt intresse för Advania-systemet samt för Liechtensteins lösning när det gäller genomförande av det enda ärendehanteringssystemet.

Den svenska polisen har redan ett enda ärendehanteringssystem som används av den enda kontaktpunkten och Siena är integrerat i systemet. Tekniskt arbete utförs redan i fråga om delvis automatisering av avslag på framställningar om information, tidsfrister för framställningar om information samt den första halvårsöversynen av personuppgifter som är införda i ärendehanteringssystemet. Sveriges bedömning är att de bestämmelser som informationsutbytesdirektivet förutsätter redan ingår i den nationella lagstiftningen. Dessutom kommer regleringen på lägre nivå att uppdateras (en förordning och polisens anvisningar). Det föreslås att förordningen (2008:1396) om förenklat uppgiftsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter i Europeiska unionen upphävs och att förordningen (2017:504) om internationellt polisiärt samarbete ändras. I förordningen föreslås nya bestämmelser om en enda kontaktpunkt och behöriga brottsbekämpande myndigheter, förutsättningarna för begäran om information, innehållet i begäran om information, tidsfrister, språk, grunderna för avslag på begäran om information och kopior till den enda kontaktpunkten. Remissförfarandet avslutas i september och avsikten är att lagändringarna ska träda i kraft senast den 12 december 2024.

Tyskland

Tyskland har i detta skede genomfört en omfattande enkät om de enda kontaktpunkternas ställning som ett led i genomförandet av informationsutbytesdirektivet.

Tjeckien

Tjeckien har utvärderat de lagändringar som genomförandet av informationsutbytesdirektivet förutsätter och processen har god fart. Lagförslaget behandlas av parlamentet. Utgångspunkten har varit att ändra de gällande lagarna och inte skriva ny lagstiftning. Lagändringar görs i åtminstone tre nationella lagar. Myndigheterna förutspår en lång parlamentsbehandling, eftersom ändringar i polislagen är utmanande processer.

Ungern

Ungerns inrikesministerium har inlett ett lagstiftningsprojekt i fråga om de lagändringar som förutsätts för att genomföra informationsutbytesdirektivet. Ungern har redan en utnämnd enda kontaktpunkt och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna använder redan nätapplikationen Siena som verktyg för internationellt informationsutbyte.

Genomförande av informationsutbytesdirektivet förutsätter utnämnannde av de behöriga brottsbekämpande myndigheter som kan göra framställningar om informationsutbyte till andra medlemsstaters enda kontaktpunkter, bestämmelser om skyldigheten att skicka en kopia till en enda kontaktpunkt om den inte är med i informationsutbytet, upphävande av bestämmelserna om formulärmallarna enligt det svenska rambeslutet, lagändringar i fråga om innehållet i framställan om information, brådskande framställningar, tidsfrister samt skäl till vägran att lämna ut information och nya specialbestämmelser om dataskydd. Dessutom behövs det tekniskt utvecklingsarbete för att säkerställa det enda ärendehanteringssystemet och dess interoperabilitet med Siena.

6 Remissvar

6.1 Allmänna anmärkningar

Utlåtanden lämnades av centralkriminalpolisen, justitieministeriet, Polisstyrelsen, Gränsbevakningsväsendet stab, skyddspolisen, Dataombudsmannens byrå, Tullen och finansministeriet.

I Polisstyrelsen utlåtande föreslogs att kommissionens kritiska bedömning av hur rådets rambeslut fungerat skulle lindras, eftersom rambeslutet och den nationella genomförandelagen har fungerat bra i Finland. Polisstyrelsens skrivning om propositionen har tagits in i beskrivningen av nuläget.

Finansministeriet tog i sitt utlåtande upp frågan om förhållandet mellan regeringens proposition och informationshanteringslagen, helhetsbilden av de ändringar som gäller informationshanteringen, den enda kontaktpunktens ställning och uppgifter i förhållande till de behöriga myndigheterna samt frågan om behandling av nationellt material som kräver särskilt skydd i det enda ärendehanteringssystem som inrättas genom genomförandelagen. I beskrivningen av nuläget preciserades förhållandet mellan propositionen och informationshanteringslagen samt helhetsbilden av de ändringar som gäller informationshanteringen som ett led i de pågående systemutvecklingsprojektet och uppföljningen av det. Bestämmelserna om den enda kontaktpunkten har preciserats i motiveringen. Frågan om material som kräver särskilt skydd nationellt har att göra med principen om konfidentialitet i artikel 3 i informationsutbytesdirektivet, som förutsätter att konfidentiell information som tillhandahållits en behörig brottsbekämpande myndighet i Finland ska behandlas i ärendehanteringssystemet på ett sätt som medför en konfidentialitetsnivå jämförbar med den i den medlemsstat som tillhandahållit informationen. Inom projektet för utvecklande av ärendehanteringssystemet är avsikten att först bygga upp en teknisk förbindelse för informationsutbyte som möjliggör informationsutbyte på nivån EU-Restricted (EU-R) mellan polisen och EU i TUVE-nätet. Denna fråga behandlas mer ingående i beskrivningen av nuläget.

I justitieministeriets utlåtande önskade man att även information om de nordiska länderna skulle fogas till jämförelsen med andra medlemsstater. Regeringens proposition uppdaterades till denna del.

1 kap. i lagförslaget (Allmänna bestämmelser)

I Tullens utlåtande föreslogs det att lagens tillämpningsområde (1 §) skulle preciseras så att informationsutbyte enligt det s.k. Neapel II-konventionen ställs utanför lagförslaget. Motiveringen till lagförslaget utökades med texten i artikel 1.2 och skälen 10 och 22 i ingressen i informationsutbytesdirektivet. I Tullens utlåtande föreslogs också att definitionerna av direkt och indirekt tillgänglig information skulle förtydligas (2 § 6 och 7 punkten), vilket fogades till motiveringen. I justitieministeriets utlåtande föreslogs att förhållandet mellan information om skaffas och skaffats genom tvångsåtgärder och de föreslagna bestämmelserna borde preciseras i motiveringen. Dessa preciseringar intogs i motiveringen till 2 §.

2 kap. i lagförslaget (Informationsutbyte på begäran)

Dataombudsmannens byrå föreslås att det uttryck för tröskeln för att lämna ut information som använts i 4 och 10 § skulle bytas ut mot uttrycket ”det föreligger objektiva skäl att anta”, som används i informationsutbytesdirektivet, eller uttrycket ”det med fog kan antas”, som används i polisens personuppgiftslag. Dessa ändringar gjordes i lag- och motiveringstexten. I finansministeriets utlåtande (t.ex. 6 §) konstaterades att det inte föreskrivs tydligt i lagen om hur andra länders framställningar om information lämnas till de finska myndigheterna. Det går inte att föreskriva om skyldigheter för andra medlemsstaters myndigheter i lag; andra medlemsstaters myndigheter genomför dock informationsutbytesdirektivet till denna del i sin egen nationella rätt. I Tullens utlåtande föreslogs att bestämmelserna om tidsfrister för att svara på en framställan om information i 7 § skulle preciseras i fråga om när framställan har mottagits. Motsvarande precisering gjordes i motiveringen. I samma utlåtande föreslogs det att 8 § om vägran att lämna ut information skulle preciseras med den instans som beslutar om vägran att lämna ut information. Motsvarande precisering gjordes i motiveringen och paragraftexten när den behöriga myndigheten beslutar om vägran att lämna ut uppgifter och vägran meddelas genom den enda kontaktpunkten.

3 kap. i lagförslaget (Övriga informationsutbyten)

Dataombudsmannens byrå och justitieministeriet ansåg att ordalydelsen ”kan antas” för tröskeln för att lämna ut information på eget initiativ i 10 § 1 mom., som innehåller nationellt handlingsutrymme, är för vid jämfört med 12 § 1 mom. i lagförslaget och grundlagsutskottets etablerade praxis, där det förutsätts att den utlämnande myndigheten bedömer om den information som lämnas ut är relevant och proportionell i förhållande till uppnående av syftet med framställningen. Dessutom fäste justitieministeriet uppmärksamhet vid förhållandet mellan 10 § 1 mom. och 12 § 1 mom. och vid motiveringen av lagstiftningsordning i förhållande till utlämnandet av information på eget initiativ. Justitieministeriet ansåg också att grundlagsutskottets utlåtande skulle behövs särskilt i fråga om 10 § 1 mom. Justitieministeriet fäste också uppmärksamhet vid hänvisningen till 8 § 2 mom., som gäller avsaknad av rätt att lämna ut information, eftersom alla grunder för vägran som räknas upp i den nämnda bestämmelsen inte lämpar sig för utlämnande av information på eget initiativ.

På grund av remissvaren har informationsutbytesdirektivets artikel transformerats så att skrivsättet motsvarar den nationella lagstiftningen (polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslagar). Motsvarande preciseringar gjordes i motiveringen och en hänvisning till högsta domstolens senaste beslut som är relevant med tanke på saken (HD 2023:24) tillfogades. Förutsättningarna i 12 § i lagförslaget är också tillämpliga på informationsutbyte på eget initiativ och ett tillägg som klarlägger detta gjordes till motiveringen. Motiveringen till lagstiftningsordningen har preciserats på motsvarande sätt, och grundlagsutskottets utlåtande om lagförslaget kommer att begäras i enlighet med justitieministeriets förslag. Hänvisningen till 8 § 2 mom. som gäller utlämnande av information

har ändrats så att den avser endast 5 punkten, så att i de fall som nämns där föreligger inte rätt att lämna ut information enligt 10 §.

Justitieministeriet och finansministeriet fäste uppmärksamhet vid 11 §, som reglerar utlämnande av information till Europol, till den del som 1 och 2 mom. inte verkar reglera vad den myndighet som eventuellt lämnar ut en kopia till Europol ska bedöma i varje enskilt fall när den sänder en framställan om information till en annan medlemsstat eller tillhandahåller en annan medlemsstat information. Paragrafen och motiveringen har preciserats på behörigt sätt genom att hänvisa till artikel 3 och artikel 7.7 i Europolförordningen, som ska beaktas vid prövningen i varje enskilt fall.

4 kap. i lagförslaget (Ytterligare regler om tillhandahållande av information)

I justitieministeriets utlåtande fästes uppmärksamhet vid formuleringen i 12 § 1 mom., där det sägs att om den information som lämnas ut i enlighet med 2 eller 3 kap. innehåller personuppgifter, ska personuppgifter som avser enskilda registrerade begränsas till de kategorier som förtecknas i avsnitt B i bilaga II till Europolförordningen och vara nödvändiga och proportionerliga för ändamålet med framställan. Enligt justitieministeriets bedömning skulle formuleringen i 12 § 1 mom. gälla endast situationer där personuppgifter begärs av en annan medlemsstat genom framställan om information. Enligt informationsutbytesdirektivet och lagförslaget gäller det aktuella kapitel IV, inklusive 12 §, kapitel 2 och 3 i informationsutbytesdirektivet och lagförslaget. Sålunda är de tillämpliga även på utlämnande av information på eget initiativ enligt 10 §. Detta har förtydligats i motiveringen.

I Tullens och finansministeriets utlåtanden fästes uppmärksamhet vid hänvisningen i 13 § 1 mom. och den upphävda förordningen om informationssäkerheten inom statsförvaltningen 681/2010. Paragrafen och motiveringen har ändrats så att de hänvisar till aktuell lagstiftning. I finansministeriets utlåtande fästes också uppmärksamhet vid principen om konfidentialitet i artikel 3 i informationsutbytesdirektivet och bedömningen av huruvida den information om utlämnas berörs av internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet, som det föreskrivs om i lagen om internationella förpliktelser som gäller informationssäkerhet 588/2004. I artikel 3 i informationsutbytesdirektivet föreskrivs det om information som ska lämnas till den behöriga myndigheten, och där föreskrivs inte om information som utlämnas till myndigheter i andra stater.

När det gäller 14 § i lagförslaget (samtycke till användning av information som bevisning i en rättegång) påpekade Polisstyrelsen och centralkriminalpolisen i sina utlåtanden att det paragrafförslag som varit på remiss skulle vara onödigt, om samtycke inte kan ges utan en europeiska utredningsorder, som det redan föreskrivs om i direktivet 2014/41/EU om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området och den nationella lagen om genomförande av direktivet (430/2017). Att förutsätta att en europeisk utredningsorder ska användas för att informationen ska få användas i en rättegång skulle dessutom medföra onödigt extra arbete för både den medlemsstat som begär informationen och den medlemsstat som lämnar ut den, när information som redan en gång lämnats ut i polissamarbete ska begäras och utlämnas på nytt. I justitieministeriets utlåtande ansågs det att det skulle vara motiverat att foga ett 2 mom. till paragrafen, där det skulle föreskrivas om begäran om samtycke av den andra medlemsstatens behöriga myndighet. Paragrafen och motiveringen ändrades så att det är möjligt att ge samtycke, om inte något annat föreskrivs om det förfarande som ska tillämpas i ärendet, och om informationen härrör från ett offentligt register som förs av en myndighet och när utlämnandet av uppgifterna inte har begränsats. Begäran om samtycke av den andra medlemsstatens behöriga myndighet togs inte in i bestämmelsen, eftersom detta inte hör till

informationsutbytesdirektivets nationella handlingsutrymme och eftersom riksåklagarens byrå ansåg att motsvarande reglering omfattas av åklagarnas behörighet.

5 kap. i lagförslaget (Enda kontaktpunkt för informationsutbyte)

I finansministeriets utlåtande föreslogs i fråga om 17 § om den enda kontaktpunkten att myndigheternas ansvarsfördelning skulle förtydligas och man frågade vad paragrafen skulle betyda t.ex. i form av skyldighet att använda det enda ärendehanteringssystemet. I Tullens utlåtande föreslogs det att omnämmandet av Tullens företrädare vid den enda kontaktpunkten skulle skrivas in i själva bestämmelsen. Paragrafen och motiveringen förtydligades i fråga om myndigheternas deltagande i den enda kontaktpunktens verksamhet. Till motiveringen fogades också en hänvisning till definitionen av informationshanteringsenheter i informationshanteringslagen och förtydligades vad det innebär för den enda kontaktpunkten. Skyldigheten att använda systemet preciserades i motiveringen till 19 §. Det enda ärendehanteringssystemet och införandet av det för alla informationsutbyten enligt informationsutbytesdirektivet är kärnan i regleringen i informationsutbytesdirektivet. De behöriga myndigheterna är skyldiga att använda det enda ärendehanteringssystemet vid alla informationsutbyten enligt informationsutbytesdirektivet.

När det gäller 19 § 1 mom. om ett enda elektroniskt ärendehanteringssystem påpekade Tullen att polisen inte kan fatta beslut om införande av ärendehanteringssystemet för Tullens, dvs. en annan informationshanteringsenhet och personuppgiftsansvarigs, del. Paragrafen ändrades i motsvarighet till detta. Justitieministeriet och Tullen anser det vara bra att personuppgiftsansvaret fastställs separat på lagnivå. Justitieministeriet ansåg det nödvändigt att precisera 1 mom. särskilt i fråga om förhållandet mellan det personuppgiftsansvar som föreslås för Tullen och Gränsbevakningsväsendet och det ansvar för införandet av ärendehanteringssystemet som föreslås för polisen, och vad skulle polisens dataskyddsrättsliga roll vara när det gäller ansvaret för införandet av ärendehanteringssystemet.

Det aktuella momentet preciserades genom att det föreskrivs uttryckligen att varje behörig brottsbekämpande myndighet ska vara personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som den behandlar i ärendehanteringssystemet. I motiveringen preciserades polisens ansvar som personuppgiftsansvarig enligt 3 § 6 punkten i dataskyddslagen avseende brottmål i fråga om det tekniska underhållet av ärendehanteringssystemet samt systemets funktionsduglighet, informationssäkerhet och utveckling. På motsvarande sätt preciserades de behöriga brottsbekämpande myndigheternas ansvar för de personuppgifter som behandlats i ärendehanteringssystemet, fastställande av personuppgiftsansvaret samt en situation då den enda kontaktpunkten sänder information som behöriga brottsbekämpande myndigheter tillhandahållit den till en brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat. Till motiveringen fogades också en hänvisning till 14 § i dataskyddslagen avseende brottmål i fråga om allmänna bestämmelser om den personuppgiftsansvariges ansvar och till 17 § i den lagen i fråga om personuppgiftsbiträde.

Enligt Tullens utlåtande skulle det vara tydligare att i 19 § 4 mom. hänvisa till logguppgifter och ta in en hänvisning rörande detta i 19 § i dataskyddslagen avseende brottmål. Paragrafen ändrades inte på grund av remissvaret. Justitieministeriet tog i sitt utlåtande upp fråga om behovet av materiella hänvisningar i 4–5 mom. I fråga om 4 mom. preciserades motiveringen så att en uttrycklig hänvisning till dataskyddslagen avseende brottmål behövs, eftersom informationsutbytesdirektivet innehåller en motsvarande hänvisning till artikel 25 i dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter, och det är fråga om en bestämmelse som förutsätter uttryckligt genomförande. Innehållet i artikel 25 i dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter avviker också från

informationshanteringslagens allmänt tillämpliga bestämmelser. I 5 mom. ströks däremot hänvisningarna till informationshanteringslagen som onödiga, och i samband med notifikationen meddelas de bestämmelser med stöd av vilka den aktuella punkten i informationsutbytesdirektivet anses ha genomförts (informationshanteringslagen, NIS-direktivet).

I Tullens utlåtande föreslogs det att motiveringen till 6 mom. skulle preciseras så att det är den personuppgiftsansvarige som bedömer behovet av att bevara uppgifter och fastställer bevarandetiderna och som ska se till att uppgifterna raderas. I justitieministeriets utlåtande föreslogs det att 6 mom. skulle ses över till den del det överlappar 6 § 2 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål. Det föreslogs också att behovet av bestämmelser om att personuppgifter ska raderas utan att kunna återställas, deras ordalydelse och förhållande till dataskyddslagen avseende brottmål, den första översynen inom utsatt tid samt förhållandet mellan bestämmelserna om bevarande av uppgifter och polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslagar samt dataskyddslagen avseende brottmål skulle ses över.

På grund av ovannämnda remissvar kompletterades i motiveringen förhållandet mellan de föreslagna bestämmelserna och dataskyddslagen avseende brottmål och speciallagarna (de behöriga myndigheternas dataskyddslagar) samt preciseras de föreslagna bestämmelserna betydelse i fråga om tidsfrister och radering av personuppgifter utan att de kan återställas. Informationsutbytesdirektivet och den nationella genomförandelagen gäller endast personuppgifter i ärendehanteringssystemet och påverkar inte andra nationella bestämmelser. Informationsutbytesdirektivet innehåller specialbestämmelser om den första bedömningen av behovet att bevara personuppgifter och avviker i detta avseende från dataskyddslagen avseende brottmål. På annan bedömning av behovet att bevara personuppgifter tillämpas sådan bedömning som dataskyddslagen avseende brottmål förutsätter och som genomförs med minst fem års mellanrum eller i stället för den polisens, Tullens eller Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslagar som speciallagar.

Bevarandetiderna anges i ärendehanteringssystemet. Bevarandetiderna i ärendehanteringssystemet fastställs av den personuppgiftsansvarige. Informationsutbytesdirektivets krav på att personuppgifterna ska raderas utan att kunna återställas när informationsutbytet upphör är en specialbestämmelse som gäller uppgifterna i ärendehanteringssystemet och påverkar inte bestämmelserna i polisens, Tullens eller Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslagar eller i dataskyddslagen avseende brottmål och inte arkiveringsskyldigheterna enligt arkivlagen (831/1994). Kravet på radering av uppgifter har koppling till upphörande av informationsutbytet.

Andra anmärkningar

Det fel i ingressen till Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag, som föreslås som en bifogad lag, som påpekades i Gränsbevakningsväsendets utlåtande korrigerades.

Justitieministeriet och finansministeriet lämnade tekniska anmärkningar till propositionen även med e-post och de har beaktats i beredningen av propositionen.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Tillämpningsområde.* Genom 1 § i lagförslaget genomförs artikel 1 i informationsutbytesdirektivet.

I paragrafens föreslagna 1 mom. föreskrivs om lagens tillämpningsområde. I lagen föreslås det att lagen ska tillämpas på informationsutbyte mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott, om inte något annat uttryckligen föreskrivs i annan EU-lagstiftning. I lagen används på finska begreppet ”selvittäminen” enligt 1 § i polislagen (872/2011) i stället för direktivets begrepp ”tutkinta”. På svenska används ”utreda” i både informationsutbytesdirektivet och lagen.

Den föreslagna lagen omfattar inte situationer där det i andra EU-rättsakter uttryckligen föreskrivs om informationsutbyte mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott. Enligt artikel 1.2 i informationsutbytesdirektivet ska direktivet inte tillämpas på informationsutbyten mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i syfte att förebygga, upptäcka eller utreda brott som regleras specifikt genom andra unionsrättsakter. Enligt den andra meningen i artikel 1.2 får medlemsstaterna utan att det påverkar deras skyldigheter enligt detta direktiv eller andra unionsrättsakter anta eller bibehålla bestämmelser som ytterligare underlättar informationsutbyte med de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i andra medlemsstater i syfte att förebygga, upptäcka eller utreda brott, bland annat genom bilaterala eller multilaterala överenskommelser.

I skäl 10 i informationsutbytesdirektivets ingress föreskrivs att de regler som fastställs i informationsutbytesdirektivet bör inte påverka tillämpningen av unionsrättens regler om särskilda system eller ramar för sådana utbyten, såsom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1860 om användning av Schengens informationssystem för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1861 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området in- och utresekontroller, om ändring av konventionen om tillämpning av Schengenavtalet och om ändring och upphävande av förordning (EG) nr 1987/2006, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1862 om inrättande, drift och användning av Schengens informationssystem (SIS) på området polissamarbete och straffrättsligt samarbete, om ändring och upphävande av rådets beslut 2007/533/RIF och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1986/2006 och kommissionens beslut 2010/261/EU samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/681 om användning av passageraruppgiftssamlingar (PNR-uppgifter) för att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott och grov brottslighet och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1153 om fastställande av bestämmelser för att underlätta användning av finansiell information och andra uppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra vissa brott och om upphävande av rådets beslut 2000/642/RIF och rådets beslut 2008/615/RIF av den 23 juni 2008 om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete,

särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet och rådets beslut 2008/616/RIF om genomförande av beslut 2008/615/RIF om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet. Lagförslaget inverkar alltså inte på informationsutbyte som baserar sig på dessa rättsakter.

Enligt skäl 12 i informationsutbytesdirektivets ingress påverkar informationsutbytesdirektivet inte konventionen upprättad på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (Neapel II).

Bilateralt informationsutbyte med tredjeländer och informationsutbyte som gäller den nationella säkerheten stannar utanför lagförslaget.

Informationsutbytesdirektivet förutsätter inte att hemliga metoder för inhämtande av information enligt tvångsmedelslagen (806/2011), polislagen, lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet och lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015) används.

I 2 mom. föreskrivs det att genom lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/977 av den 10 maj 2023 om utbyte av information mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och om upphävande av rådets rambeslut 2006/960/RIF.

2 §. Definitioner. Genom paragrafen genomförs artikel 2 i informationsutbytesdirektivet. Där föreslås definitioner av behörig brottsbekämpande myndighet, utnämnd brottsbekämpande myndighet, enda kontaktpunkt, allvarligt brott, information, direkt tillgänglig information, indirekt tillgänglig information och personuppgifter.

Enligt 1 punkten i den föreslagna paragrafen avses med *behörig brottsbekämpande myndighet* polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet, som är i informationsutbytesdirektivet avsedda behöriga myndigheter för att förebygga, upptäcka och utreda brott. Andra behöriga myndigheter för dessa ärenden, dvs. skyddspolisen och Försvarmakten, hör inte till informationsutbytesdirektivets tillämpningsområde.

Enligt 2 punkten i den föreslagna paragrafen avses med *utnämnd brottsbekämpande myndighet* en annan medlemsstats behöriga brottsbekämpande myndighet med behörighet att översända framställningar om information till de enda kontaktpunkterna i andra medlemsstater. Syftet med informationsutbytesdirektivet är att medlemsstaterna utöver informationsutbytet via den enda kontaktpunkten ska kunna utnämna vissa av sina behöriga brottsbekämpande myndigheter till utnämnda brottsbekämpande myndigheter, som kan göra framställningar om information till de enda kontaktpunkterna i andra medlemsstater. I Finland är de ovannämnda behöriga brottsbekämpande myndigheterna utnämnda brottsbekämpande myndigheter.

Enligt 3 punkten i den föreslagna paragrafen avses med *enda kontaktpunkt* den centrala enhet som ansvarar för att samordna och underlätta informationsutbytet. Definitionens enda kontaktpunkt avser både Finlands nationella enda kontaktpunkt och en annan medlemsstats enda kontaktpunkt. I verksamheten vid Finlands nationella enda kontaktpunkt deltar företrädare för polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet.

Enligt 4 punkten i den föreslagna paragrafen avses med *allvarligt brott* brott som avses i 3 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (2003/1286) samt brott som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF (nedan Europolförordningen). Rådets

rambeslut 2002/584/RIF, som nämns i artikel 2.3 a i informationsutbytesdirektivet, har genomförts genom lag 2003/1286, och brotten i artikel 2.2 i rambeslutet motsvarar 3 § i den nationella lagen.

Enligt 5 punkten i den föreslagna paragrafen avses med *information* innehåll som avser en eller flera fysiska eller juridiska personer, sakförhållanden eller omständigheter av relevans för behöriga brottsbekämpande myndigheter när det fullgör sina uppgifter enligt nationell rätt i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott. Erhållande av information genom tvångsåtgärder stannar utanför informationsutbytesdirektivets och genomförandelagens tillämpningsområde. Däremot ska information som skaffats genom tvångsåtgärder och som är tillgänglig för den behöriga myndigheten kunna vara föremål för informationsutbyte enligt den föreslagna lagen.

I 6 punkten i den föreslagna paragrafen föreslås en definition av direkt tillgänglig information i enlighet med informationsutbytesdirektivet. Med *direkt tillgänglig information* avses information i en databas som är direkt tillgänglig för den enda kontaktpunkten eller en behörig brottsbekämpande myndighet i den medlemsstat från vilken information begärs.

Enligt 7 punkten i den föreslagna paragrafen föreslås en definition av indirekt tillgänglig information i enlighet med informationsutbytesdirektivet. Med *indirekt tillgänglig information* avses information som den enda kontaktpunkten eller en behörig brottsbekämpande myndigheten i den medlemsstat från vilken informationen begärs kan erhålla från andra myndigheter eller privata aktörer som är etablerade i den medlemsstaten, när detta är tillåtet enligt och överensstämmer med nationell rätt utan att använda tvångsåtgärder. För de behöriga brottsbekämpande myndigheterna har i de nationella personuppgiftslagarna föreskrivits rätt till information ur andras register och informationssystem. Information som en behörig brottsbekämpande myndighet får med stöd av lagstadgad rätt till information ska vara indirekt tillgänglig information.

Principen om tillgänglighet enligt artikel 3 a i informationsutbytesdirektivet förutsätter att tillgänglig information kan tillhandahållas den enda kontaktpunkten eller de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i andra medlemsstater. Begreppet information är brett i informationsutbytesdirektivet och därmed också i den lag som genomför direktivet. Begreppet är bundet till den verksamhet som de behöriga brottsbekämpande myndigheterna bedriver inom ramen för sina befogenheter för att förebygga, avslöja eller utreda brott. Information betyder innehåll som avser en eller flera fysiska eller juridiska personer, ett eller flera sakförhållanden eller en eller flera omständigheter av relevans för brottsbekämpningen. Informationsutbytesdirektivet avser ändå inte att polisen, Tullen eller Gränsbevakningsväsendet ska kunna lämna ut information till en myndighet i en annan medlemsstat i större utsträckning än vad de själva har rätt att använda informationen i enlighet med nationell lagstiftning. Exempelvis polisen har direkt tillgång till passregistret och registret över identitetskort, men polisen själv får inte använda biometriska uppgifter i dessa register i brottsbekämpande syfte, och uppgifterna får således inte heller lämnas ut. Detaljerade bestämmelser om de behöriga brottsbekämpande myndigheternas rätt till information ingår i annan lagstiftning.

Bestämmelser om de behöriga brottsbekämpande myndigheternas rätt till information ingår t.ex. i 4 kap. 2 och 3 § samt 5 kap. 40–42 § i polislagen, 16 § i polisens personuppgiftslag, 2 kap. 14 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, 16 § i Tullens personuppgiftslag, 36 § i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet, 19, 20 och 22 § i Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag samt i andra lagar och avtal. Uppgifter kan också finnas tillgängliga, om de ursprungligen har skaffats genom tvångsmedel enligt tvångsmedelslagen. I informationsutbytesdirektivet ingår dock inte någon förpliktelse att skaffa

uppgifter genom tvångsmedel, men uppgifter som redan skaffats genom tvångsmedel får lämnas ut i enlighet med villkoren i informationsutbytesdirektivet och lagen om genomförande av det.

Informationsutbytesdirektivet innehåller hänvisningar till dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter, vars krav iakttas när den information som utbyts innehåller uppgifter om en enskild fysisk person, t.ex. en misstänkt. Kraven i dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter gäller däremot inte sådana sekretessbelagda uppgifter som inte gör det möjligt att direkt eller indirekt identifiera en fysisk person, såsom sekretessbelagda hotanalyser av brottslighet. Definitionen av personuppgifter är dock bred och t.ex. nätidentifierare kan möjliggöra indirekt identifiering. Dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter har i huvudsak genomförts genom dataskyddslagen avseende brottmål. Bestämmelser om behandling av personuppgifter ingår dessutom i polisens personuppgiftslag, Tullens personuppgiftslag samt Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag.

Definitionen av *personuppgifter* i 8 punkten grundar sig på definitionen i 3 § 1 punkten i dataskyddslagen avseende brottmål. Enligt den avses med personuppgifter varje upplysning som direkt eller indirekt avser en identifierad eller identifierbar fysisk person (en registrerad).

3 §. Rätt att lämna ut information. Enligt paragrafen får den behöriga brottsbekämpande myndigheten trots sekretessbestämmelserna lämna ut information. Paragrafen behövs för att beakta de krav som följer av nationell lagstiftning.

De krav som följer av tolkningspraxis avseende grundlagen beaktas i den lagstiftning som tillämpas på rätten till information och informationsutbytesdirektivet utvidgar inte den nationella rätten till information.

2 kap. Informationsutbyte på begäran

4 §. Framställan om information till en annan medlemsstat. I paragrafen föreskrivs det om framställan av information till en annan medlemsstat. Genom paragrafen genomförs artiklarna 4 och 8 i informationsutbytesdirektivet. I 1 mom. i paragrafen föreslås det att den behöriga brottsbekämpande myndigheten får översända en framställan om information till en annan medlemsstat om det med fog kan antas att den begärda informationen är tillgänglig i den medlemsstaten. Terminologin har förenhetligats med uttrycket ”med fog kan antas” som används i polisens personuppgiftslag.

I paragrafen föreslås det också att den begärda informationen ska vara behövlig och proportionerlig för att förebygga, avslöja eller utreda brott.

Paragrafen täcker alla situationer som avses i informationsutbytesdirektivet, där en framställan om information översänds till en annan medlemsstat så att den som begär informationen kan vara en behörig myndighet, dvs. polisen, Tullen eller Gränsbevakningsväsendet.

Artikel 4.6 i informationsutbytesdirektivet förutsätts att medlemsstaten säkerställer att framställan om information översänds till den enda kontaktpunkten i en annan medlemsstat på ett av de språk som finns uppförda på den förteckning som upprättats av den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 11. Finlands enda kontaktpunkt godkänner finska, svenska och engelska. Dessa punkter i informationsutbytesdirektivet behöver inte genomföras på lagnivå, utan kommissionen informeras om dem i samband med notifikationen.

5 §. Brådskande framställan om information. I paragrafen föreslås bestämmelser om brådskande framställan om information. Genom paragrafen genomförs artikel 4.4 i informationsutbytesdirektivet.

I 1 mom. föreskrivs det att i en framställan om information som översänds till den behöriga brottsbekämpande myndigheten eller den enda kontaktpunkten i en annan medlemsstat ska det preciseras om framställan är brådskande. Om framställan är brådskande ska skälen till detta anges.

I 2 mom. ingår kriterier för bedömningen av om en framställan om information är brådskande. Sådan information kan vara information som är avgörande för att avvärja ett omedelbart och allvarligt hot mot den allmänna säkerheten (1 punkten), information som behövs för att avvärja ett omedelbart hot mot en persons liv eller fysiska integritet (2 punkten), information som behövs för att fatta ett beslut som kan innebära bibehållande av inskränkande åtgärder som innebär frihetsberövande (3 punkten), information som löper överhängande risk att förlora betydelse om den inte tillhandahålls omgående och den anses vara viktig för att förebygga, avslöja eller utreda brott (4 punkten).

6 §. Innehållet i en framställan om information. Genom paragrafen genomförs artikel 4.5 i informationsutbytesdirektivet, som gäller innehållet i en framställan om information. Framställan om information ska innehålla alla detaljer som behövs för att den ska kunna behandlas på ett lämpligt och snabbt sätt samt åtminstone följande:

1) den begärda informationen så noggrant specificerad som möjligt, 2) ändamålet för den begärda informationen och en beskrivning av sakförhållanden och uppgift om det misstänkta brottet, 3) skälen till att det antas att den begärda informationen finns tillgänglig i den medlemsstat som tar emot framställan, 4) vid behov en redogörelse för sambandet mellan det syfte för vilket informationen begärs och den eller de fysiska eller juridiska personer eller aktörer som informationen avser, 5) vid behov skälen enligt 5 § 2 mom. till att framställan anses vara brådskande, 6) begränsningar för att använda informationen i framställan i andra syften.

7 §. Svar på en framställan från en annan medlemsstat. I paragrafen föreskrivs det om svar på framställan från en annan medlemsstat. Genom paragrafen genomförs artikel 5 i informationsutbytesdirektivet.

Med avvikelse från bestämmelserna i direktivet föreslås att man i den nationella lagstiftningen går längre än direktivet så att bestämmelserna gäller alla framställningar från andra medlemsstater, inte bara framställningar till de enda kontaktpunkterna. På motsvarande sätt ska paragrafen gälla alla behöriga myndigheter (polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet) och inte i enlighet med informationsutbytesdirektivet bara den enda kontaktpunkt som avses i artikel 5 i direktivet. Det är motiverat att utvidga bestämmelserna i paragrafen på föreslaget sätt för tydlighetens skull samt för att bestämmelserna om tidsfrister främjar ett effektivt uppnående av informationsutbytesdirektivets mål. Ärendena behandlas också i samma ärendehanteringssystem oberoende av vilken enhet som besvarar framställan.

I paragrafen föreskrivs det att den behöriga brottsbekämpande myndigheten ska tillhandahålla den information som begärts i enlighet med denna lag inom följande tidsfrister från mottagandet av framställan om information:

- 1) åtta timmar vid brådskande framställningar som rör direkt tillgänglig information,
- 2) tre kalenderdagar vid brådskande framställningar som rör indirekt tillgänglig information,

3) sju kalenderdagar vid andra än i 1 och 2 punkten avsedda framställningar.

Den enda kontaktpunkten se till att framställan om information förmedlas till den behöriga brottsbekämpande myndigheten utan dröjsmål, så att den behöriga brottsbekämpande myndigheten kan iaktta de lagstadgade tidsfristerna när den besvarar framställan om information.

8 §. Vägran att lämna ut information. I paragrafen bestäms det om vägran att lämna ut information. Genom den genomförs artikel 6.1 i informationsutbytesdirektivet.

I 1 mom. föreskrivs det att beslut om vägran att lämna ut information fattas av den behöriga brottsbekämpande myndigheten. Meddelande om vägran ges genom den enda kontaktpunkten. Någon bestämmelse som liknar den föreslagna ingår inte i informationsutbytesdirektivet, men den behövs för att klarlägga det nationella förfarandet.

I 2 mom. föreskrivs det att utlämnande av information får vägras endast om

1) den begärda informationen inte är tillgänglig för den enda kontaktpunkten eller de behöriga brottsbekämpande myndigheterna,

2) framställan om information inte uppfyller kraven enligt 6 §,

3) den begärda informationen består av andra personuppgifter än de som ingår i de kategorier av personuppgifter som förtecknas i avsnitt B i bilaga II till Europolförordningen,

4) den begärda informationen har befunnits vara felaktig, ofullständig eller inte längre aktuell och inte kan lämnas ut i enlighet med 9 § 1 och 2 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål,

5) tillhandahållande av den begärda informationen skulle

a) strida mot eller skada väsentliga nationella säkerhetsintressen,

b) äventyra verksamhet för att förebygga, avslöja eller utreda brott eller äventyra en enskild persons säkerhet, eller

c) otillbörligt skada en juridisk persons skyddade viktiga intressen,

6) den gärning som ligger till grund för framställan är brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet enligt finsk lag är fängelse i högst ett år eller framställan hänför sig till en gärning som inte är straffbar enligt finsk lag,

7) den begärda informationen ursprungligen erhöles från en annan medlemsstat eller ett tredjeland och den medlemsstaten eller det tredjelandet inte har samtyckt till tillhandahållandet av informationen.

De detaljerade bestämmelser som hänför sig till 1–7 punkten är inte nya, utan 7 § i den nationella lagen om det nationella genomförandet av det svenska rambeslutet innehöll delvis liknande skäl till vägran att lämna ut information. Förslaget till 8 § 1 mom. 1 punkten innebär att den s.k. principen om tillgänglighet genomförs (artikel 3.1 a i informationsutbytesdirektivet). För att det system som införs genom informationsutbytesdirektivet ska fungera effektivt förutsätts att skälen till vägran anges uttömmande och att de tolkas snävt. I skälen till vägran betonas samtidigt kraftigt nödvändighets- och proportionalitetsprincipen, som ger garantier för att

framställningar om information inte missbrukas när de skulle leda till uppenbara kränkningar av de grundläggande fri- och rättigheterna. När det gäller framställningar om information måste man således i enlighet med den allmänna aktsamhetsförpliktelsen alltid försäkra sig om att framställningarna är förenliga med nödvändighets- och proportionalitetsprincipen.

I 3 mom. föreskrivs att om en medlemsstat eller ett tredjeland har ställt villkor för användningen av informationen, får informationen tillhandahållas endast om det är möjligt enligt villkoren. I momentet är det fråga om en annan sak än skälet till vägran enligt 2 mom. 7 punkten, enligt vilken informationen inte lämnas ut, om medlemsstaten eller tredjelandet inte har samtyckt till tillhandahållandet av informationen. Att ställa villkor är inte ett skäl till vägran, utan vid behov begränsas användningen av den information som lämnas ut när informationen ursprungligen erhöles från en annan medlemsstat i EU/ett tredjeland.

9 §. Förfarande vid vägran att lämna ut information. I paragrafen bestäms om det förfarande som ska iakttas vid vägran att lämna ut information av de skäl som anges i 8 §. Genom paragrafen genomförs artikel 6.2–3 i informationsutbytesdirektivet.

Enligt 1 mom. ska den enda kontaktpunkten underrätta den begärande medlemsstatens enda kontaktpunkt eller utnämnda brottsbekämpande myndighet om vägran att lämna ut information och om skälen för vägran, med iakttagande av de tidsfrister som anges i 7 §.

I 2 mom. föreskrivs att den behöriga brottsbekämpande myndigheten ska vid behov begära ytterligare klargöranden av den begärande medlemsstatens enda kontaktpunkt eller utnämnda brottsbekämpande myndighet. Till skillnad från artikel 6.3 i informationsutbytesdirektivet är det praktiskt mer ändamålsenligt att föreskriva att den behöriga brottsbekämpande myndigheten i stället för den enda kontaktpunkten kan begära ytterligare klargöranden.

I 3 mom. föreskrivs att de tidsfrister som anges i 7 § upphör att löpa när den enda kontaktpunkten eller den utnämnda brottsbekämpande myndigheten i den begärande medlemsstaten tar emot framställan om ytterligare klargörande.

3 kap. Övrigt informationsutbyte

10 §. Utlämnande av information på eget initiativ. I paragrafen bestäms det om utlämnande av information på eget initiativ. Genom paragrafen genomförs artikel 7 i informationsutbytesdirektivet.

I paragrafen föreskrivs det att den behöriga brottsbekämpande myndigheten har rätt att på eget initiativ lämna ut sådan information som finns tillgänglig för den till enda kontaktpunkter eller utnämnda brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater, om det med fog kan antas att sådan information skulle kunna vara nödvändig för de andra medlemsstaterna i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott.

Informationsutbytesdirektivet förutsätter att information utlämnas på eget initiativ i fråga om allvarliga brott, men tillåter det även i syfte att förebygga, avslöja eller utreda andra brott. Finska behöriga brottsbekämpande myndigheter bedriver gränsöverskridande informationsutbyte utöver i syfte att utreda allvarliga brott även i syfte att t.ex. utreda rörliga kriminella grupper, egendomsbrott eller lindrigare narkotikabrott, så att begränsa rätten att lämna ut information på eget initiativ till allvarliga brott skulle som helhet kunna ha en negativ inverkan på utredningen av brott. När de behöriga brottsbekämpande myndigheterna utför sina uppgifter kan de få information som kan vara relevant för brottsbekämpningen i andra EU-medlemsstater.

I den föreslagna paragrafen utnyttjas det nationella handlingsutrymmet för att trygga ett effektivt informationsutbyte och den rättsliga grunden för det, när den behöriga brottsbekämpande myndigheten enligt egen prövning får lämna ut sådan information som finns tillgänglig för den när det med fog kan antas att informationen skulle kunna vara nödvändig för de andra medlemsstaternas brottsbekämpning. Informationsutbytesdirektivets ”objektiva skäl att anta” har omskrivits i formen ”med fog kan antas”. Utnyttjandet av handlingsutrymmet har inverkan på skyddet av personuppgifter för de personer som är föremål för informationsutbyte, men vid inskränkningen av skyddet för personuppgifter iakttas nödvändighets- och proportionalitetskraven i enlighet med informationsutbytesdirektivet. Informationsutbytesdirektivets artikel har transformerats för att motsvara skrivsättet i den nationella lagstiftningen (polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslagar).

Den andra meningen som gäller avsaknad av rätt att lämna ut information har preciserats. I den andra meningen i paragrafen föreskrivs att rätt att lämna ut information föreligger inte, om informationen är i 8 § 2 mom. avsedd information. Det är fråga om situationer där tillhandahållande av den begärda informationen skulle strida mot eller skada väsentliga nationella säkerhetsintressen, äventyra verksamhet för att förebygga, avslöja eller utreda brott eller äventyra en enskild persons säkerhet eller otillbörligt skada en juridisk persons skyddade viktiga intressen. Att rätten att lämna ut information på eget initiativ begränsas på detta sätt är i linje med högsta domstolens avgörande om utlämnande av information på eget initiativ, där det inte ansågs möjligt att lämna ut uppgifter på eget initiativ med stöd av en allmän författning (HD 2023:24).

I 2 mom. bestäms det om skyldighet för den behöriga brottsbekämpande myndigheten att på eget initiativ lämna ut sådan information som finns tillgänglig för den till enda kontaktpunkter eller utnämnda brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater, om det kan antas att sådan information skulle kunna vara relevant för dessa medlemsstater i syfte att förebygga, avslöja eller utreda allvarliga brott. Någon skyldighet att lämna ut information föreligger dock inte, om informationen är i 8 § 2 mom. 5 punkten avsedd information.

Genom momentet genomförs artikel 7.2 i informationsutbytesdirektivet, som inte innehåller något nationellt handlingsutrymme. I informationsutbytesdirektivet förutsätts att medlemsstaterna säkerställer att information lämnas ut på eget initiativ när kriterierna enligt bestämmelsen är uppfyllda. Undantag från skyldigheten att lämna ut information gäller situationer där tillhandahållande av den begärda informationen skulle strida mot eller skada väsentliga nationella säkerhetsintressen eller äventyra förebyggandet, avslöjandet eller utredningen av brott eller äventyra en enskild persons säkerhet eller i onödan skada en juridisk persons skyddade viktiga intressen.

11 §. Utlämnande av information till Europol. I paragrafen bestäms det om utlämnande av information till Europol. Genom paragrafen genomförs artikel 12 i informationsutbytesdirektivet.

I 1 mom. föreskrivs om skyldighet för de behöriga myndigheterna att bedöma behovet av att sända en kopia av informationen till Europol när de behöriga brottsbekämpande myndigheterna sänder en framställan om information till en enda kontaktpunkt eller en utnämnd brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat, tillhandahåller information på framställan av en enda kontaktpunkt eller utnämnd brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat eller på eget initiativ i enlighet med denna lag. Paragrafen har utökats med en mening om den behöriga myndighetens prövning i varje enskilt fall. Vid denna prövning i varje enskilt fall ska de iakttä artikel 3 och artikel 7.7 i Europolförordningen.

I 2 mom. föreskrivs att i fråga om utlämnande av information till Europol gäller dessutom Europolförordningen och i lagen om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (214/2017). I artikel 12.1 och 12.2 i informationsutbytesdirektivet hänvisas till denna del särskilt till målen enligt artikel 3 i Europolförordningen samt till artiklarna 7.7 och 19 i den förordningen.

I 3 mom. föreskrivs det att den behöriga brottsbekämpande myndigheten får lämna ut information som erhållits från en annan medlemsstat eller ett tredjeland till Europol i enlighet med 1 mom. endast om den medlemsstaten eller det tredjelandet har gett sitt samtycke till detta. Informationen får lämnas ut till Europol endast på de villkor som den berörda medlemsstaten eller det berörda tredjelandet har fastställt för användningen av informationen. Det är fråga om det s.k. principen om äganderätt till uppgifter, som det bestäms om i artikel 3 d i informationsutbytesdirektivet. Denna princip överensstämmer också med de skyldigheter för personuppgiftsansvariga som hänför sig till skyddet av personuppgifter.

4 kap. **Ytterligare regler om tillhandahållande av information**

12 §. Utlämnande av personuppgifter. I paragrafen anges de ytterligare regler som ska tillämpas på information som innehåller personuppgifter.

Utgångspunkten för informationsutbytesdirektivet har varit att säkerställa skydd av personuppgifter enligt unionsrätten vid alla informationsutbyten med stöd av informationsutbytesdirektivet (skäl 23 i informationsutbytesdirektivets ingress). All behandling av personuppgifter ska således utföras helt i överensstämmelse med dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter och dataskyddslagen avseende brottmål. Europol behandlar personuppgifter i enlighet med Europolförordningen. I direktivet förutsätts dessutom att de personuppgifter som utbyts mellan enda kontaktpunkter och behöriga brottsbekämpande myndigheter fortsatt begränsas till de kategorier av personuppgifter som förtecknas per personkategori i avsnitt B i bilaga II till Europolförordningen. Det bör göras en tydlig åtskillnad mellan uppgifter om misstänkta och uppgifter om vittnen, brottsoffer eller personer som tillhör andra grupper, för vilka strängare begränsningar tillämpas. Personuppgifter bör dessutom, i möjligaste mån, delas in efter grad av korrekthet och tillförlitlighet. De behöriga brottsbekämpande myndigheterna bör behandla framställningarna om information enligt lagen så snabbt som möjligt för att säkerställa att personuppgifterna är korrekta och tillförlitliga, för att undvika onödigt upprepning av uppgifter och för att minska risken för att uppgifterna blir inaktuella eller inte längre tillgängliga för dem. Om det visar sig att personuppgifter är felaktiga bör de rättas eller raderas eller behandlingen av uppgifter i fråga begränsas utan dröjsmål. Genom paragrafen genomförs artikel 10 till behövliga delar samt artikel 3 e i informationsutbytesdirektivet.

Paragrafen gäller allt informationsutbyte enligt 2 och 3 kap. i lagen, inklusive informationsutbyte enligt 10 §.

Artikel 10 b i informationsutbytesdirektivet behöver genomföras, eftersom den avviker från de allmänt tillämpliga bestämmelserna i dataskyddslagen avseende brottmål. I 1 mom. föreskrivs i enlighet med den att om den information som lämnas ut i enlighet med 2 eller 3 kap. innehåller personuppgifter, ska personuppgifter som avser enskilda registrerade begränsas till de kategorier som förtecknas i avsnitt B i bilaga II till Europolförordningen och vara nödvändiga och proportionerliga för ändamålet med framställan.

I 2 mom. föreskrivs att när personuppgifter lämnas ut ska dessutom 9 och 10 § i dataskyddslagen avseende brottmål iakttas. Genom den materiella hänvisningsbestämmelsen till

dataskyddslagen avseende brottmål genomförs artikel 10 a och c samt artikel 3 e i informationsutbytes. I 9 § i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs om kravet i artikel 10 a och c i informationsutbytesdirektivet att säkerställa att personuppgifterna är felfria när de överförs, samt om skyldighet att lägga till sådan information som gör det möjligt för den mottagande behöriga myndigheten att bedöma i vilken grad personuppgifterna är korrekta, fullständiga, tillförlitliga och aktuella. I enlighet med artikel 3 e i informationsutbytesdirektivet förutsätter 9 § i dataskyddslagen avseende brottmål att mottagaren ska informeras, om det visar sig att oriktiga personuppgifter har överförts eller att personuppgifter olagligen har överförts. Efter att mottagaren informerats om saken ska denne rätta eller utplåna personuppgifterna eller begränsa behandlingen av dem.

I 2 mom. i den föreslagna paragrafen hänvisas dessutom för tydlighetens skull till 10 § i dataskyddslagen avseende brottmål, eftersom även den ska iakttas i varje fall i samband med informationsutbyten. I 10 § i dataskyddslagen avseende brottmål föreskrivs det om skyldighet att informera om särskilda förutsättningar för behandlingen. Om det i lag anges särskilda förutsättningar för behandling av personuppgifter, ska den behöriga myndigheten i samband med utlämnande eller överföring av personuppgifter informera mottagaren av personuppgifterna om dessa förutsättningar samt om skyldigheten att iakttä dem. Paragrafen innehåller dessutom en regel enligt vilken en mottagare inom EU får inte uppställa strängare krav på behandlingen av personuppgifter än vad som tillämpas nationellt på likartade uppgiftsöverföringar. Den sistnämnda regel är förenlig med tillgänglighetsprincipen i informationsutbytesdirektivet, som ska genomföras.

På utlämnande av personuppgifter ska dessutom tillämpas vad som föreskrivs om behandling av personuppgifter i polisens personuppgiftslag, Tullens personuppgiftslag och Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslag, om inte något annat föreskrivs i den föreslagna lagen. Den föreslagna genomförandelagen är således en speciallag i förhållande till de ovannämnda personuppgiftslagarna.

13 §. Konfidentialitet och likvärdig tillgång. I paragrafen föreskrivs det om principerna om likvärdig tillgång och konfidentialitet. Genom paragrafen genomförs artikel 3 b–c i informationsutbytesdirektivet.

I 1 mom. föreskrivs det om principen om konfidentialitet så att information som markerats som konfidentiell och som tillhandahålls de behöriga brottsbekämpande myndigheterna ska skyddas i enlighet med 4 kap. i informationshanteringslagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 18 § 4 mom. i den lagen samt i enlighet med dataskyddslagen avseende brottmål. En sådan författning om utfärdats med stöd av 18 § 4 mom. är t.ex. statsrådets förordning om säkerhetsklassificering av handlingar inom statsförvaltningen (1101/2019). Denna reglering erbjuder samma konfidentialitetsnivå som den nationella lagstiftningen i den medlemsstat som tillhandahållit informationen, och det är etablerad praxis hos myndigheterna att följa de internationella motsvarighetstabellerna i den vid informationsutbyte. (*principen om konfidentialitet*)

I 2 mom. föreskrivs det att i fråga om begäranden om information från de enda kontaktpunkterna och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i andra medlemsstater och tillhandahållande av information till dem ska tillämpas likvärdiga villkor som de som tillämpas nationellt för att begära och tillhandahålla liknande information (*principen om likvärdig tillgång*).

14 §. Samtycke till användning av information som bevisning i en rättegång. I paragrafen föreskrivs det om samtycke till användning av information som bevisning i en rättegång.

Genom paragrafen genomförs artikel 1.4 i informationsutbytesdirektivet. I informationsutbytesdirektivet, som ska genomföras, konstateras uttryckligen att där åläggs inte någon skyldighet att tillhandahålla de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i en annan medlemsstat information som ska användas som bevisning i rättsliga förfaranden (artikel 1.3 c). Informationsutbytesdirektivet medför inte någon rättighet att använda den information som tillhandahållits i enlighet med det som bevisning i rättsliga förfaranden (artikel 1.4 första meningen). I informationsutbytesdirektivet ges dock medlemsstaterna rätt att godkänna att information som bevisning i rättsliga förfaranden samtidigt som information tillhandahålls i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott, som den nationella lagstiftningen möjliggör detta.

Enligt skäl 14 i informationsutbytesdirektivets ingress påverkar informationsutbytesdirektivet inte unionsrättsakter om bevisning, såsom Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU om en europeiska utredningsorder. Följaktligen bör medlemsstater som tillhandahåller information enligt informationsutbytesdirektivet, även om de inte är skyldiga att göra det enligt informationsutbytesdirektivet, ha rätt att, vid tidpunkten för tillhandahållandet av informationen eller därefter, godkänna att informationen används som bevisning i rättsliga förfaranden, inbegripet, vid behov, enligt nationell rätt, genom att använda gällande instrument för rättsligt samarbete mellan medlemsstaterna. Enligt skäl 14 i ingressen kan samtycke också ges i efterhand. Enligt det ska samtycke dessutom ges enligt gällande rätt. Det föreskrivs till exempel om begäran om och utlämnande av bevisning mellan medlemsstaterna i ovannämnda direktiv om en europeiska utredningsorder, som ska tillämpas uteslutande i detta syfte.

I paragrafen utnyttjas det nationella handlingsutrymmet genom att föreskriva om möjlighet för den behöriga brottsbekämpande myndighet som lämnar ut information att ge samtycke till att informationen används i en rättegång, men endast när det är fråga om information som härrör från ett offentligt register som förs av en myndighet och när utlämnandet av uppgifterna inte har begränsats.

Genom att utnyttja det nationella handlingsutrymmet skapas en rättslig grund till skillnad från nuläget. Trots att det är fråga om information som ska användas som bevisning och beträffande vilka en europeisk utredningsorder ska användas på ovannämnt sätt, kan samtycke med stöd av de föreslagna bestämmelserna ges om det är fråga om offentlig information, som även den andra medlemsstatens myndighet själv skulle kunna skaffa direkt. Trots att det föreslås bli möjlighet att använda information som bevisning i den omfattning som anges i paragrafen, är det möjlighet att den medlemsstat som fått information begär att den som utlämnas med stöd av en europeisk utredningsorder.

Det ska vara motiverat att ge samtycke när informationen härrör från ett tillförlitligt register som förs av en myndighet och när utlämnandet av uppgifterna inte har begränsats. Sådana registeruppgifter är bl.a. befolkningsregisteruppgifter, körkortsuppgifter, handelsregisteruppgifter och uppgifter om innehavare och ägare av fordon. De föreslagna bestämmelserna påverkar således inte tillämpningen av sådan lagstiftning där det uttryckligen förutsätts ett annat förfarande, särskilt förfarandet med rättshjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder. Det ska inte vara en skyldighet utan en möjlighet att ge samtycke och det ska basera sig på prövning i det enskilda fallet.

15 §. En säker kommunikationskanal. I paragrafen föreslås bestämmelser om en säker kommunikationskanal. Genom den genomförs artikel 13 i informationsutbytesdirektivet.

I 1 mom. föreskrivs det de behöriga brottsbekämpande myndigheterna ska använda Europols i artikel 13.1 i informationsutbytesdirektivet avsedda nätapplikation för säkert

informationsutbyte (*Siena*) när de skickar framställningar om information eller tillhandahåller information på framställan eller på eget initiativ i enlighet med 2 eller 3 kap. i denna lag.

I 2 mom. föreskrivs det uttömmande om de situationer där de behöriga brottsbekämpande myndigheterna får avvika från kravet att använda Siena. Siena behöver inte användas om

1) det kan antas att informationsutbytet vid en senare tidpunkt kommer att kräva att tredjeländer eller internationella organisationer deltar via Interpols kommunikationskanal eller på något annat sätt, 2) framställan om information är brådskande och därför kräver att en annan kommunikationskanal tillfälligt används, 3) en oväntad teknisk eller driftsrelaterad incident hindrar den enda kontaktpunkten eller de behöriga brottsbekämpande myndigheterna från att använda Siena för informationsutbyte.

16 §. Registrering av uppgifter och tillhandahållande av kopior. I paragrafen föreskrivs om skyldighet att säkerställa att den enda kontaktpunkten får en kopia av framställningar om information som översänds eller av den information som tillhandahålls. I praktiken säkerställs det att skyldigheten fullgörs genom att informationen införs automatiskt i det enda ärendehanteringssystemet, som föreslås i 19 §. Genom paragrafen genomförs artikel 4.1 tredje stycket, artikel 4.2, artikel 5.3 tredje stycket, artikel 7.3 andra och tredje stycket, artikel 7.4 samt artikel 8.2–3 i informationsutbytesdirektivet. Den innehåller tre moment. När de skyldigheter som gäller införande, översändande av kopia och undantag från dessa samlas i en paragraf blir regleringen en förståelig och hanterbar helhet för den som ska tillämpa lagen.

I 1 mom. sägs att när den behöriga brottsbekämpande myndigheten översänder en i lagen avsedd framställan om information till en behörig brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat, svarar på en framställan om information från en sådan myndighet eller på eget initiativ tillhandahåller en sådan myndighet information, ska polisen, Tullen eller Gränsbevakningsväsendet samtidigt säkerställa att den översända framställan om information, svaret på framställan och den information som tillhandahållits införs i det i 19 § avsedda enda ärendehanteringssystemet.

I 2 mom. föreskrivs att avvikelser från skyldigheten enligt 1 mom. får göras, om införandet av informationen i ärendehanteringssystemet skulle äventyra

1) en pågående, mycket känslig brottsutredning för vilken informationsbehandlingen kräver en lämplig konfidentialitetsnivå,

2) utredning av terroristbrott som inte inbegriper nödsituationer eller krishanteringssituationer,

3) en enskild persons säkerhet.

Genom bestämmelserna i föregående moment säkerställs att särskilt känslig information inte utlämnas i Siena och att informationen inte lagras i det enda ärendehanteringssystemet. I praktiken kan det vara fråga om utlämnande av exempelvis information som hänför sig till den nationella säkerheten och som gäller ett brottsärende och som är förenad med säkerhetsförpliktelser som avviker från det normala eller om information som skaffats inom verksamhet som avser informationskällor. Regleringen i informationsutbytesdirektivet och lagen gäller inte nationella säkerhetsmyndigheter utan behöriga brottsbekämpande myndigheter i brottsärenden. Trots att Siena i princip är ett krypterat system, kan ännu starkare skyddsnivå förutsättas av informationsutbyte som gäller de brott som avses i paragrafen. I 2 mom. utnyttjas det nationella handlingsutrymmet genom att föreskriva om avvikelser från skyldigheten att tillhandahålla en kopia.

I 3 mom. föreskrivs att om information lämnas till den utnämnda brottsbekämpande myndigheten i en annan medlemsstat, ska en kopia av den begärda informationen samtidigt sändas till den medlemsstatens enda kontaktpunkt. Avvikelse från kravet att sända en kopia får göras på de grunder som anges i 2 mom.

5 kap. **Enda kontaktpunkt för informationsutbyte**

17 §. *Den enda kontaktpunkten och dess uppgifter.* I paragrafen föreslås bestämmelser om den enda kontaktpunktens uppgifter. Genom den genomförs artikel 14.2–3 i informationsutbytesdirektivet.

I 1 mom. föreskrivs att den enda kontaktpunkten finns vid centralkriminalpolisen. De behöriga brottsbekämpande myndigheterna deltar i den vid centralkriminalpolisen placerade enda kontaktpunktens verksamhet i enlighet med 2–4 kap. i lagen. Respektive behörig myndighet tillställer den enda kontaktpunkten de uppgifter den behöver.

I 2 mom. föreskrivs att den enda kontaktpunkten har till uppgift att

- 1) ta emot och bedöma framställningar om information som översänts av en behörig brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat,
- 2) förmedla framställningarna om information till den brottsbekämpande myndighet som är behörig i ärendet och, om en framställer gäller fler än en behörig brottsbekämpande myndighet, samordna behandlingen av framställan och tillhandahållandet av den begärda informationen,
- 3) samordna analysen och struktureringen av den begärda informationen i syfte att tillhandahålla den till den enda kontaktpunkten eller den behöriga brottsbekämpande myndigheten i en annan medlemsstat,
- 4) tillhandahålla en annan medlemsstat information i enlighet med 7 och 10 §,
- 5) vägra att tillhandahålla information i enlighet med 8 § och underrätta om vägran i enlighet med 9 § 1 mom. samt vid behov begära klargöranden eller preciseringar i enlighet med 9 § 2 mom.,
- 6) sända framställningar om information till de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i andra medlemsstater i enlighet med denna lag och vid behov tillhandahålla klargöranden eller preciseringar i enlighet med 9 § 2 mom.

Den enda kontaktpunktens roll bestäms enligt 2 § i informationshanteringslagen, dvs. med informationshanteringsenhet avses en myndighet med uppgift att ordna informationshantering i enlighet med kraven i informationshanteringslagen. Den enda kontaktpunkten är inte en självständig informationshanteringsenhet, utan de brottsbekämpande myndigheter (polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet) som deltar i dess verksamhet är envar en informationshanteringsenhet.

18 §. *Den enda kontaktpunktens beredskap.* I paragrafen föreslås bestämmelser om den enda kontaktpunktens beredskap. Genom den genomförs artikel 14.3 a och artikel 15 i informationsutbytesdirektivet.

I paragrafen föreskrivs att den enda kontaktpunkten ska sköta sina uppgifter dygnet runt, årets alla dagar, med iakttagande av tidsfristerna enligt 7 §.

Med tanke på de särskilda kraven på gränsöverskridande brottsbekämpande samarbete, inbegripet hanteringen av känslig information i det sammanhanget, är det viktigt att personalen vid de enda kontaktpunkterna och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna har de kunskaper och färdigheter som krävs för att de ska kunna utföra sina arbetsuppgifter enligt denna lag på ett lagligt, effektivt och ändamålsenligt sätt. I skäl 30 i informationsutbytesdirektivets ingress ingår exempel på den utbildning som i synnerhet personalen vid de enda kontaktpunkterna ska erbjudas, och som ska erbjudas i fråga om korrekt användning av databehandlingsverktyg och it-system, relevanta rättsliga ramar på unionsnivå och nationell nivå på området rättsliga och inrikes frågor, med särskilt fokus på skyddet av personuppgifter, brottsbekämpande samarbete och hanteringen av konfidentiell information, samt i fråga om olika språk.

19 §. Ett enda elektroniskt ärendehanteringssystem. I paragrafen föreslås bestämmelser om ett enda elektroniskt ärendehanteringssystem. Enligt artikel 16.1 i informationsutbytesdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att deras enda kontaktpunkt utvecklar och driver ett enda elektroniskt ärendehanteringssystem som den databas som tillåter den enda kontaktpunkten att fullgöra sina uppgifter enligt informationsutbytesdirektiv. Polisen ska svara för införandet av det enda ärendehanteringssystemet. Det enda elektroniska ärendehanteringssystemet ska innehålla vissa minimifunktioner och minimiförmågor, så att den enda kontaktpunkten kan sköta alla sina i den föreslagna genomförandelagen avsedda uppgifter som gäller informationsutbyte framgångsrikt och effektivt. Genom paragrafen genomförs artikel 16 och delvis artikel 18 i informationsutbytesdirektivet.

I 1 mom. föreskrivs det att polisen svarar för införandet av det enda ärendehanteringssystem som avses i artikel 16 i informationsutbytesdirektivet. Polisen utses till ansvarig aktör för det enda ärendehanteringssystemet. Den enda kontaktpunkten ska använda det enda ärendehanteringssystemet för skötseln av sina uppgifter. Det enda ärendehanteringssystemet och införandet av det för alla informationsutbyten enligt informationsutbytesdirektivet är kärnan i regleringen i informationsutbytesdirektivet. De behöriga myndigheterna är således skyldiga att använda hela det enda ärendehanteringssystemet vid allt informationsutbyte enligt informationsutbytesdirektivet.

I samma 1 mom. föreskrivs det dessutom att varje behörig brottsbekämpande myndighet ska vara personuppgiftsansvar för de personuppgifter som den behandlar i ärendehanteringssystemet.

Med behandling avses alla åtgärder för att behandla personuppgifter, såsom införande av uppgifter i systemet och utlämnande av uppgifter via systemet. Genom bestämmelsen beaktas att framställningar om information som behandlas i det enda ärendehanteringssystemet och den information som utlämnas ofta innehåller personuppgifter. Polisen ska vara i 3 § 6 punkten i dataskyddslagen avseende brottmål avsedd personuppgiftsansvarig i fråga om det tekniska underhållet av ärendehanteringssystemet samt systemets funktionsduglighet, informationssäkerhet och utveckling. Varje brottsbekämpande myndighet ska ansvara för registrering, mottagande och utlämnande av de personuppgifter som den behandlar i ärendehanteringssystemet samt för andra skyldigheter som föreskrivs för den personuppgiftsansvarige och för tillgodoseende av den registrerades rättigheter.

Det enda ärendehanteringssystemet ska vara ett system som används gemensamt.

Den personuppgiftsansvarige bestäms i praktiken enligt vilken behörig brottsbekämpande myndighet som har gjort framställan om information som innehåller personuppgifter eller lämna ut personuppgifter.

Den enda kontaktpunkten översänder den information som de behöriga brottsbekämpande myndigheterna ställt till dess förfogande till den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat. Den enda kontaktpunkten är då personuppgiftsbiträde i fråga om dessa personuppgifter.

I detta syfte ska den behöriga myndigheten i egenskap av personuppgiftsansvarig instruera den enda kontaktpunkten i behandlingen av personuppgifter. Bestämmelser om den personuppgiftsansvariges ansvar finns i 14 § i dataskyddslagen avseende brottmål och bestämmelser om personuppgiftsbiträde i 17 § i den lagen.

I 2 mom. 1–4 punkten föreskrivs om de uppgifter som ska registreras i ärendehanteringssystemet, som följer:

1. framställningar om information enligt 7 § samt all övrig kommunikation med enda kontaktpunkter och behöriga brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater som rör sådana framställningar samt information om vägran att lämna ut i 8 § 1 mom. avsedd information och information om framställningar om och tillhandahållande av klaganden eller preciseringsfrågor enligt 8 § 2 mom.,

2. kommunikation enligt 17 § 2 punkten mellan den enda kontaktpunkten och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna,

3. överföringar i enlighet med 7 och 10 § av information till enda kontaktpunkter och behöriga brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater,

4. uppgifter enligt 16 §. Det är fråga om uppgifter om framställningar om information eller information som lämnas ut, som ska lagras automatiskt i det enda ärendehanteringssystemet.

Regleringen i artikel 16.1 d–f i informationsutbytesdirektivet (korskontroll, uppföljningar för att tidsfristerna för att tillhandahålla information ska respekteras samt interoperabilitet med Siena) innehåller i väsentlig grad systemutveckling, och man har i och för sig inte brukat föreskriva om systemutveckling i nationell lagstiftning på grund av den fortlöpande utvecklingsaspekt som ingår i systemutveckling. Den nämnda regleringen utgör dock en central del av det enda elektroniska ärendehanteringssystemet och ingår i informationsutbytesdirektivets harmoniserande reglering. Genomförandet av sådan reglering berör de nationella myndigheterna fullt ut, och genomförandeåtgärderna ska rapporteras som en del av notifikationen till kommissionen.

För att genomföra skyldigheten att föra statistik enligt 20 § föreskrivs det i 3 mom. att ärendehanteringssystemet ska ha förmåga att generera statistik om informationsutbyten enligt denna lag i enlighet med 20 §.

I 4 mom. föreskrivs det att på loggning av åtkomst och annan behandling av informationen i ärendehanteringssystemet tillämpas 19 § i dataskyddslagen avseende brottmål. En uttrycklig hänvisning till dataskyddslagen avseende brottmål behövs, eftersom informationsutbytesdirektivet innehåller en motsvarande hänvisning till artikel 25 i dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter, och det är fråga om en bestämmelse som uttryckligen måste genomföras. Innehållet i artikel 25 i dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter avviker också från de allmänt tillämpliga bestämmelserna i informationshanteringslagen.

I 5 mom. föreskrivs det att personuppgifter i ärendehanteringssystemet får lagras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade endast under den tid som behövs med hänsyn till

ändamålet med behandlingen, varefter personuppgifterna ska raderas ur ärendehanteringssystemet utan att kunna återställas. Ifrågavarande bestämmelse i informationsutbytesdirektivet är strängare än regleringen i dataskyddslagen avseende brottmål, och därför måste det uttryckligen föreskrivas om detta i den nationella genomförandelagen. För tydlighetens skull genomförs kraven i artikel 4.1 c och artikel 5 i dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter i sin helhet. Behovet att bevara personuppgifter ska bedömas första gången senast sex månader efter det att informationsutbytet har upphört.

Informationsutbytesdirektivet och den nationella lagen om genomförande av det gäller endast personuppgifter i ärendehanteringssystemet och påverkar inte andra nationella bestämmelser. Till den del som genomförandelagen inte innehåller specialbestämmelser, tillämpas dataskyddslagen avseende brottmål på behandlingen av personuppgifter i ärendehanteringssystemet. Informationsutbytesdirektivet innehåller specialbestämmelser om den första bedömningen av behovet att bevara personuppgifter och avviker i detta avseende från dataskyddslagen avseende brottmål. På annan bedömning av behovet att bevara personuppgifter tillämpas den bedömning av bevarandebehovet med minst fem års mellanrum som förutsätts i dataskyddslagen avseende brottmål eller i stället för den bestämmelserna om bevarandetider i polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslagar, som är speciallagar.

Personuppgifter i ärendehanteringssystemet ska raderas utan att kunna återställas. Kravet på att uppgifterna ska raderas är kopplat till upphörandet av informationsutbytet. Bevarandetiderna anges i ärendehanteringssystemet. Bevarandetiderna i ärendehanteringssystemet bestäms i praktiken av den personuppgiftsansvarige. Informationsutbytesdirektivets krav på att personuppgifterna ska raderas utan att kunna återställas när informationsutbytet upphör är en specialbestämmelse som gäller uppgifter i ärendehanteringssystemet och den påverkar inte bevarandet av uppgifter i andra informationssystem eller register på vilka tillämpas polisens, Tullens eller Gränsbevakningsväsendets personuppgiftslagar eller dataskyddslagen avseende brottmål och inte heller arkiveringsskyldigheterna enligt arkivlagen (831/1994).

6 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. Skyldighet att föra statistik. I paragrafen föreslås bestämmelser om skyldighet att föra statistik. Dessa bestämmelser är nödvändiga framför allt för att åtgärda bristen på jämförbara uppgifter för kvantifiering av relevanta gränsöverskridande informationsutbyten mellan behöriga brottsbekämpande myndigheter och för att underlätta kommissionens rapporteringsskyldighet vad gäller genomförandet av informationsutbytesdirektiv. De uppgifter som begärs för det syftet bör genereras automatiskt av ärendehanteringssystemet och Siena. (skäl 36 i informationsutbytesdirektivets ingress).

I 1 mom. föreskrivs att polisen ska senast den 1 mars varje år tillhandahålla inrikesministeriet statistik över sådant informationsutbyte med andra medlemsstater enligt denna lag som skett under föregående kalenderår. Inrikesministeriet lämnar uppgifterna till kommissionen.

I 2 mom. sägs att statistiken enligt 1 mom. ska innehålla åtminstone följande uppgifter:

- a) antalet framställningar om information som den enda kontaktpunkten och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna har översänt,
- b) antalet framställningar om information som den enda kontaktpunkten och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna ha tagit emot och antalet framställningar om information som de har besvarat, uppdelade efter brådskande och icke-brådskande framställningar och enligt begärande medlemsstat,

c) antalet framställningar om information som har avslagits i enlighet med 8 §, uppdelade enligt begärande medlemsstat och skäl för avslag.

21 §. Ikraftträdande. I paragrafen ingår bestämmelser om lagens ikraftträdande.

I 1 mom. föreskrivs om lagens ikraftträdande så att lagen träder i kraft den 20. Ikraftträdandet av lagen har avtrappats i fråga om 15 § (nätapplikationen Siena), så att den träder i kraft den 1 juni 2027.

I 2 mom. föreskrivs det att genom denna lag upphävs lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet (26/2009).

7.2 Lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

Den informativa hänvisningen i 25 § 4 mom. ändras så att det i bestämmelsen hänvisas till lagförslag 1 i stället för till lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet, som upphävs.

7.3 Lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

Den informativa hänvisningen i 23 § 4 mom. ändras så att det i bestämmelsen hänvisas till lagförslag 1 i stället för till lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet, som upphävs.

7.4 Lagen om behandling av personuppgifter inom Gränsbevakningsväsendet

Den informativa hänvisningen i 35 § 4 mom. ändras så att det i bestämmelsen hänvisas till lagförslag 1 i stället för till lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet, som upphävs.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träder i kraft den 1 2024. Bestämmelserna i 15 § i lagen om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater träder dock i kraft först den 1 juni 2027.

9 Verkställighet och uppföljning

Lagförslaget innehåller en årlig skyldighet att föra statistik över informationsutbyten enligt lagen (20 §). Den årliga statistiken ska lämnas till kommissionen, som sammanställer medlemsstaternas statistik och gör den tillgänglig för Europaparlamentet och rådet.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De föreslagna bestämmelserna är viktiga med tanke på skyddet för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Grundlagsutskottets vedertagna praxis har varit att lagstiftarens handlingsutrymme begränsas av att skyddet för personuppgifter delvis ingår i samma moment som skyddet för privatlivet. Lagstiftaren ska trygga denna rättighet på ett sätt som kan anses godtagbart med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna som en helhet (se t.ex. GrUU 13/2016 rd, s. 3–4).

I artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna tryggas skyddet för privatlivet och i artikel 8 tryggas skyddet av personuppgifter. Enligt artikel 8 i stadgan om de grundläggande rättigheterna ska personuppgifter behandlas lagenligt för bestämda ändamål. I principen om användningsändamål ingår som en central del att uppgifter inte får senare behandlas på ett sätt som inte är kompatibelt med det ursprungliga syftet. EU-domstolens domar bestämmelser till dessa delar det centrala innehållet i skyddet för privatlivet och för personuppgifter (se t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 3–4). Likaså har artikel 8 om rätten till skydd för privat- och familjeliv i den europeiska människorättskonventionen i rättspraxis för Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna ansetts omfatta även skyddet för personuppgifter.

Utskottet har tidigare bedömt betydelsen för skyddet för personuppgifter av att EU:s allmänna dataskyddsförordning börjar tillämpas. Grundlagsutskottet är av den åsikten att dataskyddsförordningens detaljerade bestämmelser, som tolkas och tillämpas i enlighet med de rättigheter som garanteras i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, överlag utgör en tillräcklig rättslig grund även med avseende på skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § i grundlagen (GrUU 40/2021 rd, stycke 17, GrUU 14/2018 rd, s. 4). Grundlagsutskottet har dock i fråga om dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter som ett led i granskningen av tolkningspraxis för 10 § i grundlagen ansett att till skillnad från den direkt tillämpliga dataskyddsförordningen innehåller direktivet inte några detaljerade bestämmelser som skulle utgöra en tillräcklig rättslig grund för skyddet för privatlivet och personuppgifter i 10 § i grundlagen (GrUU 26/2018 rd, s. 3, se också GrUU 14/2018 rd 14/2018 rd, s. 6). Grundlagsutskottet har å andra sidan också påpekat att bestämmelserna om behandling av personuppgifter är tungrodda och komplicerade (se t.ex. GrUU 31/2017 rd, s. 4 och GrUU 71/2014 rd, s. 3). Utskottet vill därför påminna om att det inte finns något hinder för att kraven på räckvidd för, exakthet hos och noggrann avgränsning av bestämmelser om skyddet för personuppgifter till vissa delar kan uppfyllas genom en allmän nationell lag utanför tillämpningsområdet för dataskyddsförordningen (GrUU 26/2018 rd, se även GrUU 14/2018 rd, s. 6–7, GrUU 31/2017 rd, s. 3–4, GrUU 5/2017 rd, s. 9, GrUU 38/2016 rd, s. 3–4).

De föreslagna bestämmelserna hör till tillämpningsområdet för dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter. I det lagförslag som ingår i propositionen föreslås att bestämmelserna i dataskyddslagen avseende brottmål, som tillämpas som en allmän lag, ska kompletteras i första hand till de delar som informationsutbytesdirektivet förutsätter. Till dessa delar betonar de föreslagna bestämmelserna särskilt kravet på proportionerlig behandling av personuppgifter, och de har positiva effekter på skyddet för personuppgifter. Till andra delar innehåller dataskyddslagen avseende brottmål tillräckliga bestämmelser för att säkerställa skyddet för personuppgifter vid informationsutbyten mellan de behöriga myndigheterna. Bestämmelserna i dataskyddslagen avseende brottmål tillämpas som sådana även på informationsutbyten mellan behöriga myndigheter i brottmål.

Lagförslaget innehåller emellertid också bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till myndigheter i andra medlemsstaterna i EU. De personuppgifter som ska utlämnas

gäller brott och är således konstitutionellt känsliga uppgifter. Grundlagsutskottet har i sin utlåtan depraxis avseende utlämnande eller erhållande av uppgifter trots sekretessbestämmelserna noterat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få uppgifter och möjlighet att lämna ut uppgifter kan t.ex. gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, om lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om innehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att informationen är nödvändig för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 31/2017 rd samt GrUU 17/2016 rd och de utlåtanen som nämns där). Grundlagsutskottet har å andra sidan inte ansett att grundlagen tillåter en generös och ospecificerad rätt att få uppgifter, inte ens om den är förenad med nödvändighetskriteriet (se t.ex. GrUU 71/2014 rd, GrUU 62/2010 rd och GrUU 59/2010 rd). Utskottet har i sin praxis bedömt att även tillåtandet av behandling av känsliga uppgifter berör själva kärnan i skyddet för personuppgifter som gäller privatlivet (GrUU 37/2013 rd). Utskottet har beaktat att de uppgifter som lämnas ut är av känslig art när det har bedömts omfattningen, exaktheten och innehållet hos bestämmelserna om de uppgifter som kan fås och lämnas ut trots sekretess (se t.ex. GrUU 15/2018 rd och GrUU 37/2016 rd).

I sina analyser av exakthet och innehåll har grundlagsutskottet lagt särskild vikt vid huruvida de uppgifter som lämnas ut är av känslig art. Om de föreslagna bestämmelserna om överlåtelse av uppgifter har gällt också känsliga uppgifter, har det för vanlig lagstiftningsordning krävts att bestämmelserna preciseras så att de följer grundlagsutskottets ovan återgivna praxis för bestämmelser som rör rätten att trots sekretess få och lämna ut myndighetsuppgifter (se GrUU 15/2018 rd och t.ex. GrUU 38/2016 rd). Grundlagsutskottet har understrukit att det vid en särskiljning mellan behövlighet respektive nödvändighet att få eller lämna ut uppgifter är frågan inte bara om omfattningen av innehållet i uppgifterna utan också om att rätten till information, som går före sekretessbestämmelserna, i sista hand går ut på att den myndighet som är berättigad till informationen i och med sina egna behov åsidosätter de grunder och intressen som är skyddade med hjälp av den sekretess som gäller myndigheten som innehar informationen. Ju mer generella bestämmelserna om rätt till information är, desto större är risken att sådana intressen kan åsidosättas per automatik. Ju fullständigare bestämmelserna kopplar rätten till information till villkor i sak, desto mer sannolikt är det att en enskild begäran om information måste motiveras. Då kan också den som lämnar ut informationen bedöma begäran med avseende på de lagliga villkoren för utlämnandet. Genom att de facto vägra att lämna ut informationen kan den som innehar den göra att det uppstår ett läge där en utomstående myndighet måste undersöka skyldigheten att lämna ut information, det vill säga tolka bestämmelserna. Denna möjlighet är viktig då det gäller att anpassa tillgången till information och sekretessintressena till varandra (se t.ex. GrUU 7/2019 rd, GrUU 15/2018 rd och GrUU 17/2016 rd, s. 6, och de utlåtanen som det hänvisas till där).

Grundlagsutskottet har i samband med bedömningen av regeringens propositioner som syftar till att genomföra EU-lagstiftning understrukit att trots att det i princip inte ingår i grundlagsutskottets konstitutionella uppdrag att bedöma den nationella genomförandelagstiftningen med avseende på den materiella EU-rätten (se t.ex. GrUU 11/2022 rd, stycke 7, GrUU 10/2022 rd, stycke 13, GrUU 13/2019 rd, s. 2, GrUU 31/2017 rd, s. 4) tas det i den mån EU-lagstiftningen kräver eller möjliggör reglering på det nationella planet hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se t.ex. GrUU 1/2018 rd, GrUU 25/2005 rd). Grundlagsutskottet har framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (se t.ex. GrUU 1/2018 rd, s. 3, GrUU 26/2017 rd, s. 42). Utskottet har också redan bedömt förslag till EU-bestämmelser med hänsyn till området för det nationella handlingsutrymmet särskilt i frågor

som är känsliga med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna (se t.ex. GrUU 37/2021 rd, stycke 25 och GrUU 39/2021 rd, stycke 10 och 11). Enligt grundlagsutskottet är det klart att unionslagstiftningen enligt EU-domstolens etablerade rättspraxis har företrädde framför nationell rätt i enlighet med de villkor som lagts fast i denna rättspraxis (se t.ex. GrUU 14/2018 rd, s. 12–13 och GrUU 20/2017 rd, s. 6), och att det inte finns skäl att i vår nationella lagstiftning gå in för lösningar som strider mot EU-lagstiftningen (GrUU 15/2018 rd, s. 49, GrUU 14/2018 rd, s. 13 och GrUU 26/2017 rd, s. 42).

Enligt grundlagsutskottet är det viktigt att det i den mån som EU-lagstiftningen kräver reglering på det nationella planet eller möjliggör sådan tas hänsyn till de krav som de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna ställer när det nationella handlingsutrymmet utnyttjas (se GrUU 46/2022 rd, stycke 6 och GrUU 25/2005 rd). Grundlagsutskottet har framhållit att det i regeringens propositioner finns anledning att särskilt i fråga om bestämmelser som är av betydelse med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna tydligt klargöra ramarna för det nationella handlingsutrymmet (GrUU 1/2018 rd, s. 3, GrUU 26/2017 rd, s. 42, GrUU 2/2017 rd, s. 2, GrUU 44/2016 rd, s. 4).

I sitt utlåtande om den U-skrivelse som gällde förslaget till informationsutbytesdirektiv (U 8/2022 rd) ansåg grundlagsutskottet att det skulle vara skäl att i statsrådets skrivelser redogöra för de kumulativa verkningarna för de grundläggande fri- och rättigheter och de mänskliga rättigheter av förslag till EU-rättsakter med nära koppling till varandra, i fråga om det aktuella förslaget särskilt för skyddet för privatlivet och personuppgifter (GrUU 11/2022 rd, stycke 6). Det vore också skäl för statsrådet att försöka påverka EU att göra en dylik helhetsbedömning (se också GrUU 33/2016 rd, s. 6 och GrUU 13/2017 rd, s. 7). En sådan helhetsbedömning är också av särskild betydelse vid bedömningen av de föreslagna bestämmelserna förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna enligt EU-rätten.

Lagförslaget innehåller detaljerade bestämmelser om informationsutbyte mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater. De föreslagna bestämmelserna hänför sig till en regleringskontext som är känslig med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna, och där det är fråga om utövande av befogenheter för de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i brottmål. Informationsutbytesdirektivet och lagförslaget om det nationella genomförandet av direktivet utökar ändå inte de brottsbekämpande myndigheterna rätt till information jämfört med nuläget. Även den nationella lagstiftningen om tvångsmedel och utnyttjande som bevisning stannar utanför tillämpningsområdet. Informationsutbytesdirektivet förutsätter i enlighet med den s.k. principen om tillgänglighet att en medlemsstat ska föreskriva om skyldighet för de behöriga myndigheterna att lämna ut information till en annan medlemsstats myndighet, om den myndighet som lämnar ut informationen själv har tillgång till den i ett motsvarande ärende i enlighet med nationell rätt. Informationsutbytesdirektivet innehåller nationellt handlingsutrymme i fråga om utlämnande av information på eget initiativ, godkännande av att information används som bevisning i rättsliga förfaranden och avsteg från sändande av en kopia. Det föreslås att informationsutbytesdirektivets bestämmelser som förpliktar till att lämna ut information genomförs som sådana. I lagförslaget emellertid ingår en bestämmelse som beaktar att den information som utlämnas är sekretessbelagd eller vad som föreskrivs någon annanstans i lag. De krav som följer av den tolkningspraxis som avser grundlagen beaktas på samma sätt som i nuläget i den nationella lagstiftningen som tillämpas på polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets rätt till information, inklusive kravet på att informationen ska vara nödvändig i den mån det föreskrivs om detta i den aktuella lagstiftningen.

Lagförslaget innehåller i enlighet med informationsutbytesdirektivet också ett uttryckligt villkor för behandling av personuppgifter om att de personuppgifter som utlämnas ska vara nödvändiga

och proportionerliga för att uppnå ändamålet med framställan. Genom kravet har de allmänna förutsättningarna för att inskränka de grundläggande fri- och rättigheterna som följer av bestämmelserna om de grundläggande fri- och rättigheterna beaktats. Genom bestämmelsen beaktas särskilt att utbytet av konstitutionellt känsliga personuppgifter har begränsats till vad som är nödvändigt, eftersom det till följd av direktivet inte är möjligt att införa mer exakt avgränsade bestämmelser om utlämnande av information. Nödvändighetströskeln betonar att den behöriga myndigheten måste vara omsorgsfull när den bedömer i vilken mån information utlämnas. I praktiken begränsar detta ändå inte de behöriga brottsbekämpande myndigheternas informationsutbyte, utan det uppfyller informationsutbytesdirektivets krav på informationens tillgänglighet. Informationsutbytesdirektivet förutsätter inte heller att information ska utlämnas på lösare grunder än vad som tillämpas på polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets rätt till information. De personuppgifter som utlämnas ska enligt informationsutbytesdirektivet och lagförslaget begränsas till endast de kategorier som förtecknas i avsnitt B i bilaga II till förordning (EU) 2016/794. Konsekvenserna av skyddet för personuppgifter behandlas mer ingående i avsnitt 4.2.5 Dessa bestämmelser har positiva konsekvenser för skyddet för privatlivet och personuppgifter.

Informationsutbytesdirektivet förutsätter att information utlämnas på eget initiativ till en annan medlemsstat, om det föreligger objektiva skäl att anta att sådan information skulle kunna vara relevant i syfte att förebygga, upptäcka eller utreda allvarliga brott. När det gäller andra än allvarliga brott överlåter informationsutbytesdirektivet till nationell prövning huruvida utlämnande av information på eget initiativ tillåts. Det föreslås att det nationella handlingsutrymmet utnyttjas i lagförslagets bestämmelser om utlämnande av information på eget initiativ, så att polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet får på eget initiativ lämna ut sådan information som finns tillgänglig för dem till enda kontaktpunkter eller utnämnda brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater, om det med fog kan antas att sådan information skulle kunna vara nödvändig för de andra medlemsstaterna i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott. Utnyttjandet av handlingsutrymmet har en inskränkande inverkan på skyddet för personuppgifterna för de personer som är föremål för informationsutbytet. Ovannämnda krav på att behandlingen av personuppgifter ska vara nödvändig och att det med fog kan tas att informationen skulle kunna vara nödvändig säkerställer dock att kraven på nödvändighet och proportionalitet iakttas i enlighet med informationsutbytesdirektivet när skyddet för personuppgifter inskränks. Behoven av informationsutbyte mellan EU:s medlemsstater är inte begränsade till allvarliga brott. Utlämnande av information på eget initiativ kan komma i fråga t.ex. om informationen hänför sig till gränsöverskridande brottslighet. Även om det är fråga om ett enskilt brott som inte som sådant uppfyller kriterierna på allvarligt brott, kan den information som utlämnas hänföra sig till allvarlig brottslighet eller en större brottslighet, varvid en begränsning av rätten att lämna ut information på eget initiativ till allvarliga brott skulle som helhet kunna ha en negativ inverkan på utredningen av brott. De nationella behöriga myndigheterna behåller dock sin prövningsrätt, eftersom de har rätt, men inte skyldighet att lämna ut information på eget initiativ i dylika situationer. Rätt att lämna ut information föreligger inte heller i fall enligt 8 § 2 mom. 5 punkten. Det är nödvändigt att utnyttja det föreslagna handlingsutrymmet med tanke på syftet med regleringen, dvs. ett effektivt informationsutbyte, och proportionerligt i förhållande till det eftersträfvade målet. Att rätten att lämna ut information på eget initiativ begränsas på förslaget till sätt i fråga om andra än allvarliga brott är också i linje med högsta domstolens avgörande om utlämnande av information på eget initiativ, där det inte ansågs möjligt att lämna ut uppgifter på eget initiativ med stöd av en allmän författning (HD 2023:24).

12 § i den föreslagna lagen, där det föreskrivs om utlämnande av personuppgifter, täcker också utlämnande av information på eget initiativ. Detta framhäver att kraven på nödvändighet och proportionalitet alltid ska iakttas vid utlämnande av information på eget initiativ när den

information som lämnas ut innehåller personuppgifter. Informationsutbytesdirektivets utgångspunkt har varit att säkerställa skyddet av personuppgifter, i enlighet med unionsrätten, i samband med alla utbyten av information enligt det (skäl 23 i informationsutbytesdirektivets ingress). I detta syfte bör all behandling av personuppgifter utföras helt i överensstämmelse med dataskyddsdirektivet för polis och straffrättsliga myndigheter och dataskyddslagen avseende brottmål. Europol ska behandla personuppgifter i enlighet med Europolförordningen samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1275. I informationsutbytesdirektivet förutsätts dessutom att de personuppgifter som utbyts mellan enda kontaktpunkter och behöriga brottsbekämpande myndigheter begränsas till de kategorier av personuppgifter som förtecknas per personkategori i avsnitt B i bilaga II till Europolförordningen. Det bör därför göras en tydlig åtskillnad mellan uppgifter om misstänkta och uppgifter om vittnen, brottsoffer eller personer som tillhör andra grupper, för vilka strängare begränsningar tillämpas. Personuppgifter bör dessutom, i möjligaste mån, delas in efter grad av korrekthet och tillförlitlighet. De behöriga brottsbekämpande myndigheterna bör behandla framställningarna om information enligt lagen så snabbt som möjligt för att säkerställa att personuppgifterna är korrekta och tillförlitliga, för att undvika onödig upprepning av uppgifter och för att minska risken för att uppgifterna blir inaktuella eller inte längre tillgängliga för dem. Om det visar sig att personuppgifter är felaktiga bör de rättas eller raderas eller behandlingen av uppgifter i fråga begränsas utan dröjsmål.

Det nationella handlingsutrymmet utnyttjas också genom att föreskriva om möjlighet för den behöriga brottsbekämpande myndighet som lämnar ut information att ge samtycke till att informationen används i rättegångar. De föreslagna bestämmelserna försvårar ändå inte tillämpningen av sådan lagstiftning där det uttryckligen förutsätts ett annat förfarande, särskilt förfarandet med rättslig hjälp i brottmål eller en europeisk utredningsorder. Utnyttjandet av handlingsutrymmet har inte någon begränsande inverkan på skyddet för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna. Det nationella handlingsutrymmet utnyttjas också genom att föreskriva om avvikelse från skyldigheten att tillhandahålla den enda kontaktpunkten en kopia (16 §). Syftet med bestämmelserna är att trygga förundersökningens intressen t.ex. vid utredningen av ett särskilt känsligt brottsärende, samt i vissa situationer individens säkerhet. Till denna del har utnyttjandet av handlingsutrymmet också en förstärkande inverkan på skyddet för individens grundläggande fri- och rättigheter, inklusive rätten till personlig säkerhet och skydd för privatlivet och personuppgifter.

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet ger ett utlåtande i frågan.

Kläm

Eftersom informationsutbytesdirektivet innehåller bestämmelser som föreslås bli genomförda genom lag, föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på informationsutbyte mellan de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott, om inte något annat uttryckligen föreskrivs i annan EU-lagstiftning.

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/977 om utbyte av information mellan medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter och om upphävande av rådets rambeslut 2006/960/RIF, nedan *informationsutbytesdirektivet*.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *behörig brottsbekämpande myndighet* polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet,
- 2) *utnämnd brottsbekämpande myndighet* en annan medlemsstats behöriga brottsbekämpande myndighet med behörighet att översända framställningar om information till de enda kontaktpunkterna i andra medlemsstater,
- 3) *enda kontaktpunkt* den centrala enhet som svarar för att samordna och underlätta informationsutbytet,
- 4) *allvarligt brott* brott som avses i 3 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) samt brott som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/794 om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) och om ersättande och upphävande av rådets beslut 2009/371/RIF, 2009/934/RIF, 2009/935/RIF, 2009/936/RIF och 2009/968/RIF, nedan *Europolförordningen*,
- 5) *information* innehåll som avser en eller flera fysiska eller juridiska personer, sakförhållanden eller omständigheter av relevans för behöriga brottsbekämpande myndigheter när de fullgör sina uppgifter enligt nationell rätt i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott,
- 6) *direkt tillgänglig information* information i en databas som är direkt tillgänglig för den enda kontaktpunkten eller en behörig brottsbekämpande myndighet i den medlemsstat från vilken information begärs,

7) *indirekt tillgänglig information* information som den enda kontaktpunkten eller en behörig brottsbekämpande myndighet i den medlemsstat från vilken information begärs kan erhålla i enlighet med nationell rätt utan att använda tvångsmedel,

8) *personuppgifter* personuppgifter som avses i 3 § 1 mom. 1 punkten i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018), nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*.

3 §

Rätt att lämna ut information

Den behöriga brottsbekämpande myndigheten får trots sekretessbestämmelserna lämna ut information som är direkt eller indirekt tillgänglig för den myndigheten till den behöriga brottsbekämpande myndigheten i en annan medlemsstat på det sätt som föreskrivs i denna lag.

2 kap.

Informationsutbyte på begäran

4 §

Framställan om information till en annan medlemsstat

Den behöriga brottsbekämpande myndigheten får översända en framställan om information till en annan medlemsstat endast om det med fog kan antas att den begärda informationen är tillgänglig i den medlemsstaten. Den begärda informationen ska vara behövlig och proportionerlig för att förebygga, avslöja eller utreda brott.

5 §

Brådskande framställan om information

Av en framställan om information som översänds till den behöriga brottsbekämpande myndigheten eller den enda kontaktpunkten i en annan medlemsstat ska det framgå huruvida framställan är brådskande. Om framställan är brådskande ska skälen till detta anges.

En framställan om information som översänds till den behöriga brottsbekämpande myndigheten eller den enda kontaktpunkten i en annan medlemsstat ska anses vara brådskande endast om det med hänsyn till alla relevanta sakförhållanden och omständigheter i det aktuella fallet finns anledning att anta att den begärda informationen

1) är avgörande för att avvärja ett omedelbart och allvarligt hot mot den allmänna säkerheten i en medlemsstat,

2) behövs för att avvärja ett omedelbart hot mot en persons liv eller fysiska integritet,

3) behövs för att fatta ett beslut som kan innebära bibehållande av inskränkande åtgärder som innebär frihetsberövande, eller

4) löper överhängande risk att förlora betydelse om den inte tillhandahålls omgående och den anses vara viktig för att förebygga, avslöja eller utreda brott.

6 §

Innehållet i en framställan om information

Framställan om information ska innehålla alla detaljer som behövs för att den ska kunna behandlas på ett lämpligt och snabbt sätt och åtminstone följande:

- 1) den begärda informationen så noggrant specificerad som möjligt,
- 2) ändamålet för den begärda informationen och en beskrivning av sakförhållanden och uppgift om det misstänkta brottet,
- 3) skälen till att det antas att den begärda informationen finns tillgänglig i den medlemsstat som tar emot framställan,
- 4) vid behov en redogörelse för sambandet mellan det syfte för vilket informationen begärs och den eller de fysiska eller juridiska personer eller aktörer som informationen avser,
- 5) vid behov skälen enligt 5 § 2 mom. till att framställan anses vara brådskande,
- 6) begränsningar för att använda informationen i framställan i andra syften.

7 §

Svar på en framställan från en annan medlemsstat

Den behöriga brottsbekämpande myndigheten ska tillhandahålla den information som begärts i enlighet med denna lag inom följande tidsfrister från mottagandet av framställan om information:

- 1) åtta timmar vid brådskande framställningar som rör direkt tillgänglig information,
- 2) tre kalenderdagar vid brådskande framställningar som rör indirekt tillgänglig information,
- 3) sju kalenderdagar vid andra än i 1 och 2 punkten avsedda framställningar.

8 §

Vägran att lämna ut information

Beslut om vägran att lämna ut information fattas av den behöriga brottsbekämpande myndigheten.

Meddelande om vägran ges genom den enda kontaktpunkten.

Utlämnande av information får vägras endast om

- 1) den begärda informationen inte är tillgänglig för den enda kontaktpunkten eller de behöriga brottsbekämpande myndigheterna,
- 2) framställan om information inte uppfyller kraven enligt 6 §,
- 3) den begärda informationen består av andra personuppgifter än de som ingår i de kategorier av personuppgifter som förtecknas i avsnitt B i bilaga II till Europolförordningen,
- 4) den begärda informationen har befunnits vara felaktig, ofullständig eller inte längre aktuell och inte kan lämnas ut i enlighet med 9 § 1 och 2 mom. i dataskyddslagen avseende brottmål,
- 5) tillhandahållande av den begärda informationen skulle
 - a) strida mot eller skada väsentliga nationella säkerhetsintressen,
 - b) äventyra verksamhet för att förebygga, avslöja eller utreda brott, eller äventyra en enskild persons säkerhet, eller
 - c) otillbörligt skada en juridisk persons skyddade viktiga intressen,
- 6) den gärning som ligger till grund för framställan är ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet enligt finsk lag är fängelse i högst ett år eller framställan hänför sig till en gärning som inte är straffbar enligt finsk lag,
- 7) den begärda informationen ursprungligen erhöles från en annan medlemsstat eller ett tredjeland och den medlemsstaten eller det tredjelandet inte har samtyckt till tillhandahållandet av informationen.

Om en medlemsstat eller tredjeland har ställt villkor för användningen av informationen, får informationen tillhandahållas endast om det är möjligt enligt villkoren.

9 §

Förfarande vid vägran att lämna ut information

Den enda kontaktpunkten ska underrätta den begärande medlemsstatens enda kontaktpunkt eller utnämnda brottsbekämpande myndighet om vägran att lämna ut information och om skälen för vägran, med iakttagande av de tidsfrister som anges i 7 §.

Den behöriga brottsbekämpande myndigheten ska vid behov begära ytterligare klargöranden av den begärande medlemsstatens enda kontaktpunkt eller utnämnda brottsbekämpande myndighet.

De tidsfrister som anges i 7 § upphör att löpa när den enda kontaktpunkten eller den utnämnda brottsbekämpande myndigheten i den begärande medlemsstaten tar emot framställan om ytterligare klargörande.

3 kap.

Övrigt informationsutbyte

10 §

Utlämnande av information på eget initiativ

Den behöriga brottsbekämpande myndigheten har rätt att på eget initiativ lämna ut sådan information som finns tillgänglig för den till enda kontaktpunkter eller utnämnda brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater, om det med fog kan antas att sådan information skulle kunna vara nödvändig för de andra medlemsstaterna i syfte att förebygga, avslöja eller utreda brott. Någon rätt att lämna ut information föreligger inte, om informationen är i 8 § 2 mom. 5 punkten avsedd information.

Den behöriga brottsbekämpande myndigheten ska på eget initiativ lämna ut sådan information som finns tillgänglig för den till enda kontaktpunkter eller utnämnda brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater, om det kan antas att sådan information skulle kunna vara relevant för dessa medlemsstater i syfte att förebygga, avslöja eller utreda allvarliga brott. Någon skyldighet att lämna ut information föreligger inte, om informationen är i 8 § 2 mom. 5 punkten avsedd information.

11 §

Utlämnande av information till Europol

När de behöriga brottsbekämpande myndigheterna sänder en framställan om information till en enda kontaktpunkt eller en utnämnd brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat, tillhandahåller information på framställan av en enda kontaktpunkt eller utnämnd brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat, eller på eget initiativ, i enlighet med denna lag, ska de i varje enskilt fall, med iakttagande av artikel 3 och artikel 7.7 i Europolförordningen, bedöma huruvida en kopia av framställan om information eller av den information som tillhandahållits behöver sändas till Europol.

Bestämmelser om utlämnande av information till Europol finns dessutom i Europolförordningen och i lagen om Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (214/2017).

Den behöriga brottsbekämpande myndigheten får lämna ut information som erhållits från en annan medlemsstat eller ett tredjeland till Europol i enlighet med 1 mom. endast om den medlemsstaten eller det tredjelandet har gett sitt samtycke till detta. Informationen får lämnas ut till Europol endast på de villkor som den berörda medlemsstaten eller det berörda tredjelandet har fastställt för användningen av informationen.

4 kap.

Ytterligare regler om tillhandahållande av information

12 §

Utlämnande av personuppgifter

Om den information som lämnas ut i enlighet med 2 eller 3 kap. innehåller personuppgifter, ska personuppgifter som avser enskilda registrerade begränsas till de kategorier som förtecknas i avsnitt B i bilaga II till Europolförordningen och vara nödvändiga och proportionerliga för ändamålet med framställan.

När personuppgifter lämnas ut ska dessutom 9 och 10 § i dataskyddslagen avseende brottmål iakttas.

13 §

Konfidentialitet och likvärdig tillgång

Information som markerats som konfidentiell och som tillhandahållits de behöriga brottsbekämpande myndigheterna ska skyddas i enlighet med 4 kap. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av 18 § 4 mom. i den lagen samt i enlighet med 5 kap. i dataskyddslagen avseende brottmål.

I fråga om begäranden om information från de enda kontaktpunkterna och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i andra medlemsstater och tillhandahållande av information till dem ska tillämpas likvärdiga villkor som de som tillämpas nationellt för att begära och tillhandahålla liknande information.

14 §

Samtycke till användning av information som bevisning i en rättegång

Den behöriga myndigheten kan på begäran av en behörig myndighet i en annan medlemsstat ge sitt samtycke till att information som med stöd av denna lag har tillhandahållits myndigheten i den berörda medlemsstaten används som bevisning i en rättegång, om inte något annat föreskrivs separat om det förfarande som ska tillämpas i ärendet. Samtycke kan ges endast för information som härrör från ett offentligt register som förs av en myndighet och när utlämnandet av uppgifterna inte har begränsats.

15 §

En säker kommunikationskanal

De behöriga brottsbekämpande myndigheterna ska använda Europols i artikel 13.1 i informationsutbytesdirektivet avsedda nätapplikation för säkert informationsutbyte (*Siena*) när de skickar framställningar om information eller tillhandahåller information på framställan eller på eget initiativ i enlighet med 2 eller 3 kap. i denna lag.

De behöriga brottsbekämpande myndigheterna får avvika från kravet att använda Siena, om

1) det kan antas att informationsutbytet vid en senare tidpunkt kommer att kräva att tredjeländer eller internationella organisationer deltar via Internationella kriminalpolisorganisationen Interpols kommunikationskanal eller på något annat sätt,

2) framställan om information är brådskande och därför kräver att en annan kommunikationskanal tillfälligt används,

3) en oväntad teknisk eller driftsrelaterad incident hindrar den enda kontaktpunkten eller de behöriga brottsbekämpande myndigheterna från att använda Siena för informationsutbytet.

16 §

Registrering av uppgifter och tillhandahållande av kopior

När den behöriga brottsbekämpande myndigheten översänder en i denna lag avsedd framställan om information till en behörig brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat, svarar på en framställan om information från en sådan myndighet eller på eget initiativ tillhandahåller en sådan myndighet information, ska polisen, Tullen eller Gränsbevakningsväsendet samtidigt säkerställa att den översända framställan om information, svaret på framställan och den information som tillhandahållits införs i det i 19 § avsedda enda ärendehanteringssystemet.

Avvikelse från skyldigheten enligt 1 mom. får göras, om införandet av informationen i ärendehanteringssystemet skulle äventyra

1) en pågående, mycket känslig brottsutredning för vilken informationsbehandlingen kräver en lämplig konfidentialitetsnivå,

2) utredning av terroristbrott som inte inbegriper nödsituationer eller krishanteringssituationer,

3) en enskild persons säkerhet.

Om information lämnas till den utnämnda brottsbekämpande myndigheten i en annan medlemsstat, ska en kopia av den begärda informationen samtidigt sändas till den medlemsstatens enda kontaktpunkt. Avvikelse från kravet att sända en kopia får göras på de grunder som anges i 2 mom.

5 kap.

Enda kontaktpunkt för informationsutbyte

17 §

Den enda kontaktpunkten och dess uppgifter

Den enda kontaktpunkten finns vid centralkriminalpolisen. De behöriga brottsbekämpande myndigheterna deltar i den vid centralkriminalpolisen placerade enda kontaktpunktens verksamhet i enlighet med 2–4 kap.

Den enda kontaktpunkten har till uppgift att

1) ta emot och bedöma framställningar om information som översänts av en behörig brottsbekämpande myndighet i en annan medlemsstat,

2) förmedla framställningarna om information till den brottsbekämpande myndighet som är behörig i ärendet och, om en framställan gäller fler än en behörig brottsbekämpande myndighet, samordna behandlingen av framställan och tillhandahållandet av den begärda informationen,

3) samordna analysen och struktureringen av den begärda informationen i syfte att tillhandahålla den till den enda kontaktpunkten eller den behöriga brottsbekämpande myndigheten i en annan medlemsstat,

4) tillhandahålla en annan medlemsstat information i enlighet med 7 och 10 §,

5) vägra att tillhandahålla information i enlighet med 8 § och underrätta om vägran i enlighet med 9 § 1 mom. samt vid behov begära klargöranden eller preciseringar i enlighet med 9 § 2 mom.,

6) sända framställningar om information till de behöriga brottsbekämpande myndigheterna i andra medlemsstater i enlighet med denna lag och vid behov tillhandahålla klargöranden eller preciseringar i enlighet med 9 § 2 mom.

18 §

Den enda kontaktpunktens beredskap

Den enda kontaktpunkten ska sköta sina uppgifter dygnet runt, årets alla dagar, med iakttagande av tidsfristerna enligt 7 §.

19 §

Ett enda elektroniskt ärendehanteringssystem

Polisen svarar för införandet av det enda ärendehanteringssystem som avses i artikel 16 i informationsutbytesdirektivet. Den enda kontaktpunkten ska använda det enda ärendehanteringssystemet för fullgörandet av sina uppgifter enligt denna lag. Varje behörig brottsbekämpande myndighet ska vara personuppgiftsansvarig för myndighetens personuppgifter som behandlas i ärendehanteringssystemet.

Följande uppgifter ska registreras i ärendehanteringssystemet:

1) framställningar om information enligt 7 § samt all övrig kommunikation med enda kontaktpunkter och behöriga brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater som rör sådana framställningar samt information om vägran att lämna ut information enligt 9 § 1 mom. och information om framställningar om och tillhandahållande av klargöranden eller preciseringar enligt 9 § 2 mom.,

2) kommunikation enligt 17 § 2 mom. 2 punkten mellan den enda kontaktpunkten och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna,

3) överföringar i enlighet med 7 och 10 § av information till enda kontaktpunkter och behöriga brottsbekämpande myndigheter i andra medlemsstater,

4) uppgifter enligt 16 §.

Ärendehanteringssystemet ska ha förmåga att generera statistik om informationsutbyten enligt denna lag i enlighet med 20 §.

På loggning av åtkomst och annan behandling av informationen i ärendehanteringssystemet tillämpas 19 § i dataskyddslagen avseende brottmål.

Personuppgifter i ärendehanteringssystemet får lagras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade endast under den tid som behövs med hänsyn till ändamålet med behandlingen, varefter personuppgifterna ska raderas ur ärendehanteringssystemet. Behovet att bevara personuppgifter ska bedömas första gången senast sex månader efter det att informationsutbytet har upphört.

Särskilda bestämmelser

20 §

Skyldighet att föra statistik

Polisen ska senast den 1 mars varje år tillhandahålla inrikesministeriet statistik över sådant informationsutbyte med andra medlemsstater enligt denna lag som skett under föregående kalenderår. Inrikesministeriet lämnar uppgifterna till kommissionen.

Statistiken enligt 1 mom. ska åtminstone innehålla följande uppgifter:

- 1) antalet framställningar om information som den enda kontaktpunkten och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna har översänt,
- 2) antalet framställningar om information som den enda kontaktpunkten och de behöriga brottsbekämpande myndigheterna har tagit emot och antalet framställningar om information som de har besvarat, uppdelade efter brådskande och icke-brådskande framställningar och enligt begärande medlemsstat,
- 3) antalet framställningar om information som avslagits i enlighet med 8 §, uppdelade enligt begärande medlemsstat och skäl för avslag.

21 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 15 § träder dock i kraft först den 1 juni 2027.

Genom denna lag upphävs lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet (26/2009).

2.

Lag

om ändring av 25 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 25 § 4
mom. som följer:

25 §

*Utlämnande av personuppgifter till brottsbekämpande myndigheter i Europeiska unionens
medlemsstater och i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål finns
bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i
Europeiska unionens medlemsstater i lagen om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande
myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater (/).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 23 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) 23 § 4 mom. som
följer:

23 §

*Utlämnande av personuppgifter till brottsbekämpande myndigheter i Europeiska unionens
medlemsstater och i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål finns
bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i
Europeiska unionens medlemsstater i lagen om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande
myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater (/).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av 35 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019)
35 § 4 mom. som följer:

35 §

*Utlämnande av personuppgifter till brottsbekämpande myndigheter i Europeiska unionens
medlemsstater och i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet*

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål finns
bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i
Europeiska unionens medlemsstater i lagen om informationsutbyte mellan de brottsbekämpande
myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater (/).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 26 september 2024

Statsminister

Petteri Orpo

Kommunikations- och inrikesminister Lulu Ranne

2.

Lag

om ändring av 25 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019) 25 § 4
mom. som följer:

Gällande lydelse

25 §

*Utlämnande av personuppgifter till
brottsbekämpande myndigheter i Europeiska
unionens medlemsstater och i stater som hör
till Europeiska ekonomiska
samarbetsområdet*

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet (26/2009).

Föreslagen lydelse

25 §

*Utlämnande av personuppgifter till
brottsbekämpande myndigheter i Europeiska
unionens medlemsstater och i stater som hör
till Europeiska ekonomiska
samarbetsområdet*

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i lagen om *informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater* (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 23 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Tullen (650/2019) 23 § 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

23 §

*Utlämnande av personuppgifter till
brottsbekämpande myndigheter i Europeiska
unionens medlemsstater och i stater som hör
till Europeiska ekonomiska
samarbetsområdet*

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet (26/2009).

Föreslagen lydelse

23 §

*Utlämnande av personuppgifter till
brottsbekämpande myndigheter i Europeiska
unionens medlemsstater och i stater som hör
till Europeiska ekonomiska
samarbetsområdet*

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i lagen om *informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater* (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 35 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019)
35 § 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

35 §

*Utlämnande av personuppgifter till
brottsbekämpande myndigheter i Europeiska
unionens medlemsstater och i stater som hör
till Europeiska ekonomiska
samarbetsområdet*

Föreslagen lydelse

35 §

*Utlämnande av personuppgifter till
brottsbekämpande myndigheter i Europeiska
unionens medlemsstater och i stater som hör
till Europeiska ekonomiska
samarbetsområdet*

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål, finns *det* bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i lagen om det nationella genomförandet av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i rådets rambeslut om förenklat informations- och underrättelseutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater och om tillämpning av rambeslutet (26/2009).

Utöver vad som föreskrivs i denna lag och i dataskyddslagen avseende brottmål finns bestämmelser om utlämnande av personuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater i lagen om *informationsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna i Europeiska unionens medlemsstater* (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .